

2. Structuur en overzicht van de bijeenkomsten

Structuur

De bijeenkomsten zijn opgebouwd volgens een bepaalde 'beweging'. Hieronder vindt u globaal de opbouw. Het kan prettig zijn voor de groep om dit de eerste avond in beeld te brengen.

1. **Opening** - Met een gebed en/of lied Gods nabijheid zoeken.
2. **Onderlinge ontmoeting** - Vervolgens ontmoeten we elkaar, door te vragen 'hoe gaat het' en ook door uit te wisselen over specifieke vragen of onderwerpen die raken aan het bijbelgedeelte dat we gaan lezen. Hiervoor nemen we de tijd.
3. **Bijbellezen** - We lezen het aangegeven gedeelte.
4. **Gesprek over de tekst** - Enkele vragen bij de tekst helpen ons om uit te wisselen.
5. **Toe-eigening** - Sommige vragen zijn specifiek bedoeld om de bijbeltekst in verbinding te brengen met onze eigen ervaringen en daarover door te praten.
6. **Afsluiting** - Met een gebed en/of lied sluiten we de bijeenkomst af.

Overzicht

Bijeenkomst 1 - Vertrekpunt

Kennismaken, afspraken en inleiding op het verhaal van Ruth

Bijbelgedeelte: Ruth 1: 1 t/m 5

Multiculturele component - Introductie van een vluchtelingengezin dat een nieuwe toekomst wil opbouwen in Moab, er ontstaan interculturele relaties, maar het gaat ook over een universele ervaring van rouw en verdriet en migratie.

Bijeenkomst 2 - De reis naar Bethlehem

Samen onderweg, betekenis van namen, een bijzondere belijdenis

Bijbelgedeelte: Ruth 1: 6 t/m 22

Multiculturele component - Wat betekent je naam en ben je vernoemd? Dat laatste gebeurt lang niet in alle culturen.

Ruth maakt een bijzondere keuze in het gedeelte dat we lezen, ze emigreert. Noömi keert juist terug naar haar land maar is verbitterd.

Bijeenkomst 3 - De ontmoeting met Boaz

De bijzondere manier waarop Boaz Ruth bejagent, eten in overvloed, er ontstaat weer perspectief

Bijbelgedeelte: Ruth 2

Multiculturele component - Er is aandacht voor manieren om elkaar te groeten; voor vormen van sociale hulpverlening door de gemeenschap in onze verschillende culturen; en voor de omgang tussen mannen en vrouwen en hoe deze in het bijbelverhaal en in ieders eigen cultuur vorm krijgt.

Bijeenkomst 4 - Een directe vraag

Een zorgvuldig plan, geen lege handen meer (vers 17), vertrouwen in de toekomst

Bijbelgedeelte: Ruth 3

Multiculturele component - Wat maakt je huis tot een thuis? En we kijken naar het 'huwelijksaanzoek' van Ruth aan Boaz.

Bijeenkomst 5 - Trouw en nieuw leven

Goed en eerlijk geregeld, 'Noömi heeft een zoon gekregen' - hoe zit dat?

Bijbelgedeelte: Ruth 4

Multiculturele component - Belangrijke overeenkomsten sluiten, hoe doen we dat? En ook gaan we in gesprek over naamgeving en hoe dat in verschillende culturen gebeurt.

Bijeenkomst 6 - Hoe gaat het verder?

Samen eten ter afronding!

Terugblik op het verhaal, wat heeft je geraakt? We lezen ook hoe Ruth en Boaz een plaats krijgen in de stamboom van Jezus. Voor ons als groep de vraag: hoe gaan we verder?

Bijbelgedeelte: Matt. 1: 1 t/m 6

Multiculturele component - We sluiten (zo mogelijk) af met een gezamenlijke maaltijd waarbij ieder iets te eten meebrengt uit zijn/haar cultuur.

3. Hoe vind je/start je een groep?

Het kan natuurlijk prima dat u al een groep hebt en daarom dit materiaal leest. Sla dit hoofdstuk dan gerust over. Maar we krijgen regelmatig vragen over het beginnen van een groep en daarom besteden we er ook hier aandacht aan. We houden het bij enkele tips, uiteindelijk is het 'doen', in beweging komen en mensen aanspreken, het belangrijkste om tot een begin te komen.

- **Laat op verschillende plekken weten wat u van plan bent en vraag mensen mee te denken**
Denk aan de diaconie, kerkenraad, mensen van wie u weet dat ze bijvoorbeeld een taalmaatje zijn of hebben, stichting vluchtelingenwerk, een werkgroep op thema vluchtelingen in de gemeente, enz. Zo krijgt u een beeld van de contacten die er al zijn en van de initiatieven die er al zijn. Via via kom je het beste mensen op het spoor.
- **Leg persoonlijk contact**
Hebt u mensen/namen in beeld? Benader hen dan persoonlijk en ga open het gesprek aan: dit is de gedachte, zou het iets voor jou kunnen zijn en/of ken je anderen voor wie dit iets is?
- **Werk zo mogelijk samen**
Bent u inmiddels iemand tegengekomen met een andere culturele achtergrond dan die van u die interesse heeft? Kijk of je samen kunt werken in de organisatie van de groep. Dat is een verrijking voor het zoekproces en de communicatie richting de (potentiële) deelnemers.
- **Neem de tijd**
Zaaien is niet meteen oogsten. Neem enkele maanden de tijd om het idee uit te zetten en contact te leggen. Geef niet te snel op als u eerst enkele mensen treft die geen behoefte hebben aan dit initiatief.
- **Maak afspraken over data, locatie en tijd**
Soms is er een bestaande groep met wie u dit initiatief kunt uitbouwen. In dat geval kan aansluiten bij het ritme dat ze gewend zijn (of wenselijk vinden) beter zijn dan vooraf data prikken en vragen of ze dan willen meedoen. Ook als u in de loop van de zoektocht met mensen in contact komt, kan het helpen om eerst met hen te overleggen en uw eigen ideeën/agenda niet heersend te laten zijn.
- **PR**
Zijn jullie eruit? Zorg dan dat er een aankondiging verschijnt waarin u duidelijk bent over data, locatie, tijd, doel en aantal deelnemers. (denk ook aan de samenstelling van de groep - zie onder).
- **Samenstelling groep**
Streef in de groep naar enige balans tussen mensen met een Nederlandse achtergrond en mensen met een niet-Nederlandse achtergrond. Zo is de onderlinge uitwisseling interessant voor iedereen. Extra aandachtspunt: het viel ons op dat van de deelnemers met een Nederlandse achtergrond de meeste mensen al ervaring

hebben met het interculturele gesprek. Mocht u dit herkennen, daag jezelf (en anderen) dan eens uit om iemand mee te nemen voor wie dit nog niet geldt. Dan komt ook de doelstelling van het bruggen bouwen beter tot zijn recht.

- **Durf ook in te kaderen**

Voor de groep is het niet altijd 'hoe meer mensen, des te beter'. Durf grenzen te trekken als het gaat om het aantal deelnemers, het aantal verschillende culturen, of mensen die 'één keer willen kijken'. Het kan vele malen zinvoller zijn om met zes mensen van twee culturen samen onderweg te gaan met dit materiaal, dan met de pittige uitdaging (zowel voor uzelf als de groep) om in te zetten op 15 mensen, 4 culturen en af en toe iemand die één avond mee komt doen.

Veel succes bij het opzetten van de groep!

4. Een multiculturele bijbelleesgroep begeleiden

Het begeleiden van een multiculturele gespreksgroep is in eerste instantie natuurlijk gewoon het begeleiden van een groepsproces en groeps gesprek rond de Bijbel. Allereerst beschrijven we hieronder daarom een aantal algemene dingen die belangrijk zijn voor het begeleiden van een groep. Vervolgens komen er een aantal aandachtspunten aan bod die specifiek (kunnen) zijn voor een *multiculturele* groep.

NB. De focus van dit materiaal ligt op bijbellezen, het met elkaar in gesprek raken en de toe-eigening van de teksten. Het is niet bedoeld als catechese of diepgravende bijbelstudie. Met deze insteek is ook de informatie hieronder geformuleerd.

4.1 Het begeleiden van een gespreksgroep rond de Bijbel

Kort gezegd is het de taak van de begeleider om het proces mogelijk te maken: faciliteren. Dat faciliteren heeft verschillende aspecten, van praktische voorbereiding tot omgaan met groepsdynamiek. Het is belangrijk iedereen tot zijn/haar recht te laten komen. Het gaat bij de ontmoetingen en gesprekken niet om het 'juiste' antwoord of de 'juiste' interpretatie van de tekst, maar het gaat om het gezamenlijk zoeken in een bijbelverhaal naar betekenis voor vandaag. Het materiaal biedt handvatten om de deelnemers te betrekken bij het gesprek door middel van vragen, opdrachten en creatieve werkvormen. Het is belangrijk dat u als begeleider de deelnemers bij de tekst en het onderwerp houdt en het gesprek niet ál teveel laat afdwalen. Probeer dat op een natuurlijke manier te doen, niet afkappen maar vragen of iemand wil afronden zodat u verder kunt gaan met de volgende vraag. Soms is iets wat 'afdwalen' lijkt juist heel relevant voor het groepsproces en delen van ervaringen. Geef er dan ruimte voor.

Het begeleiden van een gespreksgroep met behulp van dit materiaal is niet voorbehouden aan predikanten of kerkelijk werkers. De hoofdtaak is het faciliteren van het groepsproces. In dat proces is iedereen gelijkwaardig. We studeren niet in de omgeving van een klaslokaal met docent en leerlingen, maar voeren een gesprek tussen gelijken. De stoelen in een kring neerzetten helpt hierbij. De deelnemers in groepjes laten werken ook. Wees als begeleider wel degene die overzicht houdt en het proces in goede banen leidt, zodat de groep weet waar ze aan toe is.

Hier geven we een aantal tips voor het begeleiden of faciliteren van een gespreksgroep rond de Bijbel:

1. **Oog hebben voor de groep.** Zorg dat u weet wie de deelnemers zijn, waar ze vandaan komen en probeer te bedenken wat ze in hun leven meemaken en doen. Neem tijd voor een goede kennismaking. Elke groep is anders en dat maakt ook elke bijbelleesgroep weer anders. Je daar bewust van zijn en op voorbereiden is belangrijk.
2. **Gelijkwaardigheid** in de groep is een belangrijk uitgangspunt. Iedere deelnemer kan bijdragen vanuit zijn/haar ervaring, kennis en wijsheid. De deelnemers hebben een cruciale

bijdrage aan de bijbelleesgroep, die dan ook niet in de vorm van een academische les gegeven kan worden. Het doel is om met elkaar in gesprek te gaan en elkaar te ontmoeten rond de Bijbel. Ga als begeleider zo mogelijk niet frontaal voor een 'klas' met deelnemers zitten, maar vorm een kring waarin elk gelijkwaardig kan deelnemen. Natuurlijk bent u wel degene die het proces *begeleidt* en dat zal de groep ook van u verwachten. Maar probeer de deelnemers steeds te betrekken en ook vragen die komen niet alleen te beantwoorden. U kunt ze delen door bijvoorbeeld te vragen: 'Hoe ervaar jij deze tekst, aan welke situatie of ervaring doet het je denken?' Of: 'Is er misschien iemand die dit wil aanvullen?'

3. **Stimuleren van participatie.** Het materiaal biedt verschillende mogelijkheden om in tweetallen of kleine groepjes met elkaar in gesprek te gaan of iets uit te werken. Zo proberen we ruimte te creëren voor iedere deelnemer. De variatie in samenstellingen helpt om beweging in het groepsproces te houden en helpt de deelnemers om elkaar beter te leren kennen.

4. Als begeleider is het uw taak om de **dynamiek** in de groep **in goede banen te leiden**. Daarbij hoort het bewaken van de tijd en de voortgang, het bewaken van de focus op het onderwerp, en het bewaken van het groepsproces en de sfeer in het algemeen. De multiculturele groep brengt hierin een geheel eigen dimensie met zich mee (daarover hieronder meer). Het faciliteren leer je vooral door te oefenen. Is het nog relatief nieuw, werk dan met z'n tweeën. U kunt de taken verdelen en elkaar afwisselen, en na afloop elkaar feedback geven zodat het de keer daarna nóg beter gaat.

5. Er kunnen **emoties** boven komen bij het bespreken van thema's die mensen diep raken. Wees er niet bang voor, bewaar de rust en geef tijd en ruimte aan degene die verdriet heeft, boosheid voelt, of een andere heftige emotie. Benoem wat u ziet, richt uw aandacht op de persoon en bied de geëmotioneerde deelnemer gelegenheid om daar iets over te zeggen. Wat hier gebeurt is wezenlijk voor het begrijpen van waar we over in gesprek zijn. Waar raakt dat het leven van mensen? Vraag na enige tijd of het goed is om weer terug te keren naar het onderwerp. Eventueel kunt u even een pauze inlassen voor koffie en thee, of voor een lied, om daarna de draad weer op te pakken. Doe niet of er niets gebeurd is, maar probeer wat er gebeurd is een plaats te geven in het verdere proces, bijvoorbeeld bij een samenvattende terugblik en/of gebed.

6. **Let op de lichaamstaal van mensen.** Nodig uit om bij te dragen. Dit kan met een blik, een woord of gebaar. Houd in de gaten of iedereen kan meedoen en respecteer dat mensen dat op een verschillende manier doen (de een zegt niet veel maar schrijft actief mee, de ander stelt veel vragen, de volgende luistert aandachtig en vertelt een eigen ervaring. enz.). Besef ook dat ook lichaamstaal cultureel verschillend kan zijn. Blijf checken met de groep; gaan we verder, is er verheldering nodig, wat speelt er?

7. Met betrekking tot de **bijbeltekst** helpt de begeleider de groep **met behulp van vragen** en niet met antwoorden. Stimuleer de deelnemers om zelf antwoorden te vinden en te formuleren op de vragen uit het materiaal of op extra vragen die je stelt. Voorkom uitgebreide theoretische uitleg. De begeleider 'leest met de groep', en niet 'voor de groep'. Als er een vraag om verheldering is kan daar natuurlijk antwoord op gegeven worden. Weet

u het antwoord niet? Wees daar eerlijk over. Vraag of iemand anders het weet, kijk of u het antwoord ergens kunt opzoeken of zoek het op in de aanloop naar de volgende bijeenkomst.

8. Een **goede voorbereiding en planning** zijn onmisbaar. Maak van tevoren een realistische inschatting over hoeveel tijd u per onderdeel wilt besteden. Houd rekening met verhalen en emoties die in de groep naar boven kunnen komen en die tijd en ruimte vragen. Plan dus niet te strak zodat je ter plekke flexibel kunt omgaan met de tijdsindeling. Eventueel kan het materiaal voor één bijeenkomst over meerdere avonden verspreid worden zodat er bij bepaalde onderdelen wat langer kan worden stilgestaan.

9. Gebruik **creatieve werkvormen**. Woorden zijn niet voor iedereen de beste manier om zich uit te drukken. Zorg daarom ook steeds voor visuele verwerkingen. Het materiaal geeft daarvoor suggesties, maar neem de vrijheid om dit aan te passen aan de groep. Is taal een struikelblok, maak dan extra gebruik van afbeeldingen, tekeningen, filmbeelden en toneelspel.

10. Bedenk van tevoren in welke **ruimte** de groep bij elkaar komt. Hoe groot is de ruimte, hoe is die ingericht, wat wilt u daaraan veranderen qua sfeer en opstelling (een hele of halve cirkel), ten behoeve van het groepsproces? Welke mogelijkheden zijn er om in groepjes uit elkaar te gaan? Betrek deelnemers desgewenst bij het inrichten van de ruimte. Als het mogelijk is, probeer dan eens de tafels weg te laten uit het midden. Meubels staan letterlijk tussen mensen in en maken dat het moeilijker kan zijn om je open te stellen.

4.2 Het begeleiden van een *multiculturele* bijbelleesgroep

1. Gelijkwaardigheid

Met wie lees je en hoe kijk je naar elkaar? Het samen bijbellezen in een multiculturele groep is ook een oefening in interculturele communicatie. Er zijn verschillen tussen mensen, qua leefsituatie, qua cultuur, qua manier van uitdrukken, enz. Vooroordelen en superioriteitsgevoelens kunnen over en weer een rol gaan spelen. Voor ieder mens kan een ontmoeting met iemand uit een andere cultuur en de vervreemding die daarbij hoort in eerste instantie een reactie oproepen dat de eigen cultuur beter is. Het uitgangspunt van bijbellezen in de multiculturele groep is die van absolute gelijkwaardigheid. We zijn elkaars naasten, waardevol voor God en komen bij elkaar om van elkaar te leren en elkaar te inspireren. Wees je bewust van wat er in jezelf gebeurt in reacties op de ontmoeting met anderen. Probeer daarover eerlijk te zijn naar jezelf en altijd open te staan om te leren en vooroordelen los te laten. Wees ook alert op structuren in de groep en blijf benadrukken dat het feit dat er verschillen zijn niet betekent dat de een beter is dan de ander. Wezenlijke gelijkwaardigheid als grondhouding én richtlijn is een voorwaarde voor een succesvolle groep. In de ervaringen die er zijn hebben we gezien hoe mooi het is om van elkaar te leren. Zo leren mensen met een Nederlandse achtergrond meer over culturen uit het Midden-Oosten die dichterbij de cultuur van het Oude Testament staan, en leren mensen met een niet-Nederlandse achtergrond meer over de Nederlandse geloofstaal. Uitgangspunt blijft natuurlijk dat de ene cultuur niet beter is dan de andere.

2. Heiligheid en eerbied

In veel culturen wordt met grote eerbied gesproken over God, Jezus en de Bijbel. In **geschreven taal** is dat te herkennen in veelvuldig gebruik van hoofdletters. God, Zijn Zoon Jezus, Hij is onze Heer, enz. In de Nederlandse (schrijf)taal is dat niet gebruikelijk en dat kan voor deelnemers een struikelblok zijn. Ook in dit materiaal zijn slechts enkele woorden met een hoofdletter geschreven. Mocht het ter sprake komen, benoem dan dat het geenszins de bedoeling is om daarmee af te doen aan de heiligheid van God of om oneerbiedig te zijn. Het materiaal volgt de regels van de Nederlandse taal.

De **omgang met de Bijbel** (in letterlijke zin, dus met het boek) verdient hier ook aandacht. Daarin zijn autochtone Nederlanders over het algemeen zeer nonchalant. Ze leggen de Bijbel op de grond, zetten er een beker op. Voor hen kan dat betekenen dat ze zich vertrouwd voelen met het boek, dat het verbonden is met het dagelijks leven, dat het dichtbij staat. Voor anderen zal deze manier van omgaan met de Bijbel echter het summum zijn van gebrek aan respect en eerbied. Voorkom dat mensen om deze reden afhaken, door de bijbels op een tafel te leggen en in de eerste bijeenkomst deze verschillen bespreekbaar te maken. Spreek met elkaar af hoe hier mee omgegaan wordt op een manier die voor iedereen prettig is.

3. Gebed en rituelen

Waar sommige groepen 'zomaar' beginnen met hun gesprek en bijbellezen, is dit voor andere ondenkbaar. In een multiculturele groep is het goed om te beseffen dat er culturen zijn waar eerst tot God gebeden wordt voordat je met elkaar in gesprek gaat. Sla dit niet over, want dan verliest het samenzijn direct aan betekenis. Ook hier geldt: kijk wie de deelnemers zijn en vraag naar wat ze willen/ belangrijk vinden. Het is aan te bevelen om als begeleider de avond met gebed te openen, en voor de afsluiting één of meer deelnemers te vragen om in de eigen taal een kort gebed uit te spreken (en kort is hierin relatief, houd rekening met minstens 5 minuten per persoon). Ook het zingen of luisteren van een lied of (samen) uitspreken van een zegen zijn rituelen die het samenzijn inbedding geven. Sla dit soort momenten dus niet over, maar vul ze in zoals dat bij de groep en de verschillende culturele achtergronden past.

4. Taal

Het materiaal gaat uit van deelnemers die zich al behoorlijk kunnen redden in het Nederlands en de voertaal bij de bijeenkomsten is dan ook Nederlands. Blijf echter alert op taalgebruik, vermijd moeilijke woorden en check met de groep regelmatig of er vragen zijn, ook bij het lezen van de bijbeltekst. Sommige woorden zijn in het materiaal toegelicht, bij andere woorden kom je er vast en zeker uit met de groep.

Mocht het nodig zijn, geef dan ruimte aan de deelnemers om elkaar te helpen met vertalen. Dit neemt tijd in beslag dus pas het programma erop aan en bedenk van tevoren welke onderdelen u weg laat! Ook het schrijven op de flapover kunt u dan beperken en daar waar u deze gebruikt ook de vertaling erachter (laten) schrijven.

Qua keuze voor een **bijbelvertaling** wordt voor dit materiaal uitgegaan van de Nieuwe Bijbelvertaling. Deze is ook goed naast bijbelteksten uit de moedertalen te lezen. Zijn er echter moeilijker te begrijpen bijbelteksten bij, dan kan ook de Bijbel in Gewone Taal gebruikt worden, waarvan het Nederlands makkelijker te begrijpen is.

5. Hoofd/hart

Leest u verhalen vooral met uw hart en op een intuïtieve manier, of meer met uw hoofd en zoekend naar verklaringen? Dat verschilt per persoon, maar ook per cultuur ligt het accent soms anders. Ook hier geldt: het eeb is niet beter dan het ander. Probeer aan beide stijlen recht te doen en zo elkaar aan te vullen. In sommige groepen is veel behoefte aan kennis delen omdat de Bijbel voor mensen nieuw is. Probeer een goede vorm te vinden (maak er af en toe ruimte voor, stimuleer mensen om ook thuis te lezen en dingen op te zoeken), maar laat het niet in de plaats komen van de persoonlijke uitwisseling.

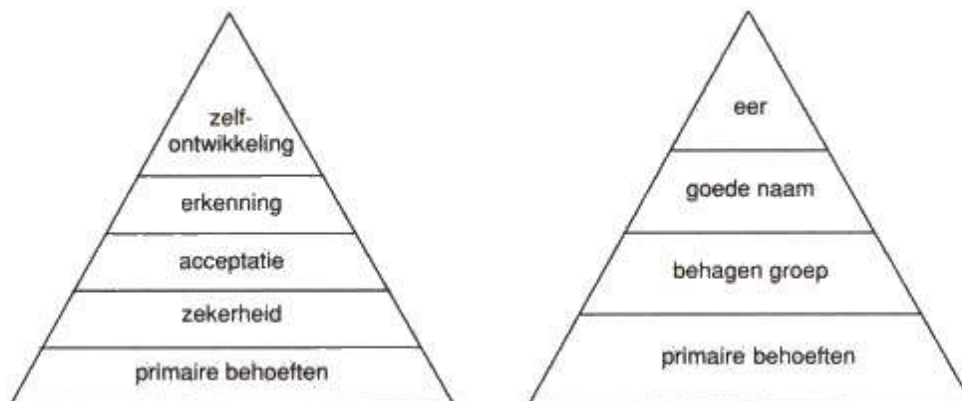
6. Herhalen of eigen mening vormen

Het onderwijssysteem is in verschillende culturen vaak heel verschillend van karakter. In veel landen is het gebaseerd op het herhalen van lessen en van wat de leider van de groep zegt. Het vormen van een eigen mening is niet iets wat je leert. In Nederland is dat juist gebruikelijk op scholen (zoveel mensen, zoveel meningen).

In de gesprekken rond de bijbelteksten kan dit een rol spelen. Probeer mensen die minder gewend zijn naar een mening gevraagd te worden voldoende tijd en ruimte te geven om na te denken. Dat kan betekenen dat anderen zich soms even moeten inhouden en eerst een ander aan het woord moeten laten.

7. Eer en eerlijkheid

Culturen zijn op allerlei manieren onder te verdelen en met elkaar te vergelijken. Zo ziet u hieronder de bekende piramides van Maslow en Pinto. Pinto maakte een onderverdeling in F- en G-culturen. Wat voor deze plek behulpzaam is, is dat duidelijk in beeld komt dat er grote verschillen zijn in behoeften.

Het is natuurlijk een kunstmatige indeling, maar het kan helpen om te begrijpen dat er soms botsingen ontstaan. Iemand uit een cultuur waar eer ontvangen en het hebben van een goede naam de hoogste behoeften zijn, zal alles doen om gezichtsverlies te voorkomen. Dat maakt het moeilijker om vragen te stellen en eerlijk te zijn. Het maakt ook dat hij/zij zich sneller beledigd zal voelen wanneer opmerkingen gecorrigeerd worden.

Deze persoon zal ook sneller geneigd zijn om 'ja' te zeggen als u vraagt of hij/zij komt, en vervolgens niet komen. Beleefdheid en respect naar u als groepsleider maken dat het gewenste antwoord geven belangrijker wordt geacht dan hoe het echt zal zijn.

Westerse culturen zitten meestal in de linker pyramide qua behoeften. Ze zijn individueler

georiënteerd, er is een hoge drang tot zelfontwikkeling en het belang van de groep is minder urgent. Dat kan betekenen dat iemand bij het stellen van vragen of het houden van een betoog waarom iets wel of niet zo is, vergeet dat daarmee niet altijd het belang van de groep gediend wordt. In de westerse cultuur leren we kinderen al een eigen mening te hebben. Dit soort verschillen erkennen en gaan herkennen en begrijpen helpt om het proces met rust en kalmte te kunnen begeleiden. Schrik er niet van, maar benoem wat je ziet gebeuren en vraag naar de reden. Bijvoorbeeld: 'Ik merk aan je reactie dat dit belangrijk voor je is, zou je ons willen helpen het beter te begrijpen door uit te leggen waarom dat zo is?' Of: 'Misschien begrijpen we elkaar niet goed, zou je het ons willen uitleggen?' Enzovoort.

8. Gastvrijheid

Nederlanders hebben een eigen manier van gastvrijheid die bij mensen met een andere culturele achtergrond niet altijd even gastvrij overkomt. Er is vaak weinig ruimte voor spontane bezoeken en iemand onverwacht laten mee-eten komt niet veel voor. Visite gebeurt over het algemeen op afspraak. Ook wat er tijdens een visite op tafel komt kan voor anderen vreemd over komen, één koekje per persoon is soms heel 'gewoon'. Om in een multiculturele groep ieder op zijn/haar gemak te laten voelen is het aan te bevelen om te zorgen voor voldoende lekkers bij de koffie en thee en flexibel te zijn. Breng ook eens ter sprake in de groep wat gastvrijheid inhoudt, dat levert mooie inzichten op! De suggestie bij dit materiaal is om de laatste bijeenkomst met elkaar te eten en ieder wat mee te laten brengen, ook een hele mooie manier om letterlijk iets van elkaars cultuur te proeven.

9. Gender

In verschillende culturen wordt op een verschillende manier omgegaan met man-vrouwverhoudingen. Als begeleider van de multiculturele bijbelleesgroep is het goed om hier aandacht voor te hebben en er zorgvuldig mee om te gaan. Vermijd oordelen en harde uitspraken, en let er op dat dit ook in de groep niet gebeurt. Mochten er vragen opkomen, ga dan op een open manier het gesprek met elkaar aan. 'Hoe is dit in jullie cultuur?' 'Welke normen en waarden spelen daarin mee?' 'Wat betekent het voor jou?' Zo kunnen we elkaar beter leren begrijpen. Het is niet nodig om het met elkaar eens te worden of een 'oplossing' te vinden voor de verschillen. Het kan verrijkend zijn voor de deelnemers om van gewoontes die ze over en weer niet goed begrijpen, te horen van de ander wat dit voor hem/haar betekent. Het bijbelboek Ruth biedt ook alle gelegenheid om deze thema's ter sprake te brengen.

10. Gods plan voor Noömi en Ruth

In de pilotgroepen hebben we gemerkt dat het gesprek veelvuldig ging over het plan van God voor Noömi en Ruth. Het mooie van dit gesprek is dat het kan gaan over God die met je mee gaat. Over vertrouwen en toekomst. Het kan deelnemers ook hoop en vertrouwen geven in hun eigen, soms heftige, situatie.

De moeilijke kant is de discussie in hoeverre dit plan 'uitgeschreven' is. Welk beeld van God hebben de deelnemers? Geloven ze dat ook het lijden van God komt (het sterven van de echtgenoot en zonen van Noömi) of werkt God door in situaties van lijden en verdriet om deze ten goede te keren? Hoe zien ze dat voor hun eigen leven? Interessant is wat Noömi hier zelf over zegt. Ze spreekt zowel over 'het lot' als over God (vers 13b, 20, 21). Nergens in de tekst staat dat God de ellende in haar leven heeft veroorzaakt, wel hoe Noömi het

ervaart (vers 21). Dat is herkenbaar voor veel mensen vandaag: waarom laat God dit gebeuren, en de spanning tussen 'lot' en 'God'. Noömi wil Mara genoemd worden vanwege haar bittere lot. Het valt op dat de naam Mara vervolgens niet meer terugkeert. Alsof de schrijver daar alvast iets mee wil aangeven. Zie verder de achtergrondinformatie bij bijeenkomst 2.

11. De Bijbel in de oosters-orthodoxe kerk

Wie deelnemers in de groep heeft uit een oosters-orthodoxe kerk zal merken dat de interpretatie van verhalen heel anders kan zijn. Ook het moment in het jaar waarop bijvoorbeeld het verhaal van Ruth wordt gelezen is specifiek gekozen. In bijlage 7 kunt u hier meer over lezen.

Bijeenkomst 1 - Vertrekpunt

Kennismaken, afspraken en inleiding

Bijbelgedeelte: Ruth 1: 1 t/m 5

Benodigdheden: bijbels (laat deelnemers een eigen bijbel in hun moedertaal meenemen, maar zorg voor enkele extra exemplaren), flapover en stiften, afbeeldingen uit bijlage 1 geprint en losgeknipt, lijm of plakband, papier of karton om naambordjes te maken. Optioneel: papier om naambordjes mee te maken (bij een grotere groep), plattegrond van woonplaats en pionnen (zie onderdeel 'ontmoeting').

Tip: De eerste avond bevat veel verschillende onderdelen. Probeer met name aan het begin van de avond de vaart er wat in te houden, zodat er voldoende tijd overblijft voor de bijbeltekst en het gesprek daarover).

Opening

Stel uzelf als begeleider voor, en zeg dat er straks tijd is voor kennismaking. Maar de avond begint met het vragen om een zegen aan God.

Spreek een gebed uit, bijvoorbeeld:

God van liefde, we zijn hier bij elkaar gekomen als broeders en zusters. We zijn samengekomen rond de Bijbel, uw woord van leven. Wilt U nabij zijn deze avond door uw Geest, onze gesprekken zegenen en geven dat we elkaar beter mogen leren kennen en begrijpen. Geef ook dat we met elkaar uw Woord steeds beter mogen begrijpen. Wij danken U voor ieder mens hier aanwezig, en bidden U voor wie ons lief zijn. Leid ons op uw weg.
In Jezus' naam, amen.

Ontmoeting (kennismaken)

- In deze bijbelleesgroep zullen we samen het bijbelboek Ruth gaan lezen. Daarin maken we kennis met Noömi en haar gezin. We zullen lezen over hun leven, over hun keuzes en hoe het hen vergaat in verschillende landen en culturen. Maar we gaan ook met elkaar in gesprek, en daarom is het goed om nu eerst kennis te maken met elkaar. Daar nemen we deze eerste bijeenkomst veel tijd voor, voordat we de Bijbel openen.
- We maken een rondje en noemen onze naam. De namen kunnen ook opgeschreven worden, dat maakt het makkelijker om ze te onthouden.
- Waar ben je geboren?
- We delen dezelfde woonplaats. Is er een plek in ... (het dorp/de stad) waar je graag bent? Vertel aan de anderen waarom dat zo is.
(Tip: eventueel kan hierbij een plattegrond van de woonplaats gebruikt worden en stickers of pionnen. Laat ieder een pion zetten op de plek waar hij/zij nu woont én op

een plek waar hij/zij graag komt. Zo wordt ook visueel gemaakt of mensen bij elkaar in de buurt wonen)

Afspraken over omgang met elkaar

Nu hebben we elkaar een heel klein beetje leren kennen. Die onderlinge ontmoeting blijft een belangrijk onderdeel van de bijeenkomsten (→ Hier kan de structuur van de bijeenkomsten toegelicht worden, zie hoofdstuk 2).

We zijn bij elkaar gekomen om samen de Bijbel te lezen. Maar daarbij helpt het ook als we niet alleen de Bijbel maar ook elkaar leren kennen en beter gaan begrijpen. En dat is soms best een uitdaging als je met mensen uit verschillende culturen bij elkaar bent; iedereen heeft andere gewoontes en gebruiken. Wat voor de een heel 'gewoon' is, kan voor een ander vreemd zijn of zelfs een belediging. Onze ontmoeting met elkaar (rond de Bijbel) is daarom een belangrijk deel van de bijeenkomsten. We zullen lezen uit de Bijbel, we gaan samen in gesprek en leren elkaar steeds beter kennen. Om dit op een goede manier te doen helpt het om afspraken te maken over hoe we in onze bijeenkomsten met elkaar willen omgaan.

Probeer enkele basisafspraken te maken over bijvoorbeeld: luisteren, te lang aan het woord zijn, respect hebben voor elkaars verhaal en de onderlinge verschillen, vertrouwelijkheid, tijd, vrolijkheid, versnaperingen, wat te doen als er een misverstand ontstaat, zelf bepalen wat je wel/niet wilt vertellen. Neem hierin als begeleider het voortouw. Bijvoorbeeld: "Ik zal deze avonden begeleiden, maar over h oe we met elkaar samenzijn heeft iedereen natuurlijk iets te zeggen. Uitgangspunt voor onze bijeenkomsten is dat we gelijkwaardig zijn en dat ieder van ons een stem heeft in het gesprek. Laten we ook samen enkele afspraken maken over hoe we met elkaar in gesprek willen zijn."

→ Schrijf op een flapovervel 'afspraken' en daaronder 'gelijkwaardigheid'. Laat nu de groep dingen noemen en schrijf de dingen op waar overeenstemming over is. Als er iets ontbreekt kan je de groep uitdagen om aan te vullen, door bijvoorbeeld te vragen "Zou er misschien ook nog iets bij moeten over?"

Bijbel

Laat de deelnemers reageren op deze vragen:

- Wie heeft zijn of haar bijbel meegenomen? Wil je er kort iets over vertellen? (hoe lang heb je deze bijbel al? in welke taal is deze geschreven? lees je er vaak in?)

Na dit rondje kan het goed zijn om te benoemen dat we in onze verschillende culturen op een verschillende manier met de Bijbel (als voorwerp) omgaan. In Nederland zijn we soms erg nonchalant en dat kan voor anderen kwetsend zijn. Herkent iemand dat? Probeer ook hierover een afspraak te maken en deze toe te voegen op het papier.

We zullen ook merken dat we misschien verschillend met de teksten en verhalen uit de Bijbel omgaan. Laten we proberen daarin elkaar te respecteren, we zijn hier niet om een ander te overtuigen van ons gelijk. Het uitgangspunt is dat hoe je de teksten ook benadert, dat God ons wil ontmoeten door de verhalen en teksten en door de gesprekken die we erover voeren.

Het bijbelboek Ruth - inleiding

Tijdens onze bijeenkomsten zullen we gaan lezen uit het bijbelboek Ruth. Bespreek in de groep de volgende vragen:

- Waar kunnen we het boek Ruth vinden? (oude testament, na Richteren)
- Wie kent het verhaal?
- Wordt het in je geloofsgemeenschap op een vast moment in het jaar gelezen?

Zoals gezegd maken we in het boek Ruth kennis met Noömi en haar gezin. Noömi, Elimelech, hun zonen Machlon, en Kiljon, en schoondochters Orpa en Ruth. We lezen over belangrijke gebeurtenissen in hun leven en over hun verbinding met God en met elkaar.

Opdracht: We hebben een aantal afbeeldingen die het verhaal vertellen. Ze liggen door elkaar. We gaan proberen om zonder eerst het verhaal te lezen, de afbeeldingen in de goede volgorde te leggen. Kijk eerst maar eens rustig ...

- Welke afbeelding komt als eerste?

(Probeer te voorkomen dat één persoon alle afbeeldingen op volgorde legt. Nadat de eerste afbeelding is gekozen kunt u bijvoorbeeld zeggen “Heel goed[naam]....., nu iemand anders, welke afbeelding volgt?") Tijdens de opdracht kan natuurlijk hardop het verhaal (uit het hoofd) verteld worden door de deelnemers.

Het doel is niet om te kijken wie het weet, maar om de grote lijn van het verhaal in beeld te brengen. Dat is ook fijn voor de mensen die het verhaal nog niet kennen. Mocht de groep het leuk vinden, dan kan de goede volgorde ook opgeplakt worden op een flapover (en doe dit anders zelf thuis na afloop). Zo is de rode draad van het verhaal steeds in beeld tijdens de bijeenkomsten en kunt u nog eens terugwijzen naar de afbeeldingen.

→ Vertel nu als begeleider kort iets over het boek. Onder andere dat het een novelle is, een verhaal dat leest als een roman. Dat er veel culturele aspecten in te vinden zijn en het boek een duidelijke rode draad heeft (God die altijd trouw blijft aan zijn volk en een nieuw begin creëert via het handelen van mensen, hoe uitzichtloos en bitter de situatie ook is). Dat het boek wel ‘Ruth’ heet maar dat eigenlijk Noömi de kernfiguur is. Het verhaal begint en eindigt met haar. Zie ook ‘achtergrondinformatie’.

Lezen

We lezen met elkaar Ruth 1, vers 1 t/m 5. Laat zo mogelijk alle talen klinken; bij veel verschillende talen zou ieder één vers in zijn/haar eigen taal kunnen lezen.

Laat nu de deelnemers in twee- of drietallen in gesprek gaan aan de hand van de volgende opdracht:

- Vertel eens in je eigen woorden aan elkaar wat er gebeurt in dit tekstgedeelte.

(vragen als: “waar is het?”, “wat is de situatie?”, “wat gebeurt er met Noömi?” kunnen daarbij helpen)

Delen

1. Ontdekkingen in de tekst

We delen wat we hebben ontdekt in deze verzen. Wat viel op?

→ Gebruik een vel papier om dingen ook letterlijk in beeld te brengen. Teken bijvoorbeeld de topografische kaart van Juda en Moab om de route van Noömi en Ruth weer te geven (zie ook bijlage 2).

→ Schrijf er wat woorden bij die iets zeggen over de situatie.

(Denk aan woorden als hongersnood en daarmee uitzichtloosheid, tijd van de rechters (geen koning), vlucht naar Moab, ziekte, verdriet, rouw, ellende voor Noömi en haar schoondochters, weduwe en vreemdeling.)

Bespreek in de groep:

- Welke personen zijn we tegengekomen in deze verzen?
→ Schrijf de namen op een nieuw flapovervel.
- Wat weten we over hen?
→ Zet er wat steekwoorden bij.

2. Je eigen ervaringen en gedachten

- Wat raakt je in dit gedeelte van het verhaal van Noömi? Herken je iets van haar situatie in je eigen leven? We nemen ruimte/tijd om te delen en te luisteren.

Noot voor de begeleider:

Het kan goed zijn dat er persoonlijke ervaringen en verdriet gedeeld worden. Geef voldoende ruimte aan het gesprek maar zorg ook dat niet één persoon aan het woord blijft. U kunt het proces begeleiden door te beamen dat u iemand hebt gehoord ('wat een verdrietige/heftige ervaring ...[naam]') en vragen te stellen aan de groep zodat ook anderen ruimte voelen om te delen: 'is er iemand die dit herkent? of is er iemand die juist iets anders herkent uit het verhaal van Ruth?' Blijf de hele groep aankijken om te voorkomen dat het een een-op-een-gesprek wordt. 'Wie wil ook iets delen met de groep?' NB. Vraag niet naar vluchtverhalen, als mensen dit willen delen zullen ze daar zelf iets over zeggen. Mocht het juist veel over vluchtverhalen gaan, dan kunt u het gesprek verbreden door het thema 'migratie' te bespreken en te vragen of er mensen zijn die hier ervaring mee hebben (kan ook een verhuizing binnen Nederland zijn).

Benadruk zonodig nogmaals dat iets persoonlijks delen niet hoeft, zet nooit iemand voor het blok maar creëer een veilige ruimte. Als er geen enkel verhaal komt is het ook prima, de mensen hebben net kennis gemaakt, in andere bijeenkomsten is er ook ruimte voor en naarmate de onderlinge vertrouwdheid groeit zal er waarschijnlijk meer gedeeld worden.

Hoop?

We hebben met elkaar ontdekt dat het bijbelboek Ruth eigenlijk begint met Noömi, de schoonmoeder van Ruth. Zij maakt veel moeilijke dingen mee in haar leven. Dingen waarvan wij ook elementen herkennen in ons eigen verhaal.

We zullen straks in ons gebed de dingen die ons bezighouden bij God brengen, want we hoeven ze niet alleen te dragen.

We zijn begonnen te kijken naar het héle verhaal van Ruth (wijs op de afbeeldingen die nu in goede volgorde liggen). Daarmee weten we ook dat de situatie van Noömi, die verdrietig en

uitzichtloos lijkt, zal veranderen. Volgende keer gaan we verder lezen over hoe Noömi teruggaat naar Bethlehem, en wat dat betekent voor Ruth.

Afsluiting

Eventueel zingen of luisteren naar een lied, bijvoorbeeld '[Mon ame se repose](#)' van Taizé, de Nederlandse tekst vindt u onder de titel '[Bij God ben ik geborgen](#)'. Ook mooi is het lied '[In deze stilte](#)' van Sela.

Sluit af met een kringgebed als er voldoende tijd is. Wie wil kan in de eigen taal een kort gebed uitspreken, wie niet wil kan amen zeggen en daarmee de volgende de gelegenheid geven. Lukt dat niet, vraag een van de deelnemers om in de eigen taal te bidden en sluit eventueel zelf af.

Bijvoorbeeld met:

“Barmhartige God, we mochten elkaar ontmoeten vandaag en delen van onze ervaringen. We danken u voor de gesprekken en voor de mogelijkheid bijeen te komen. Wilt u met ons meegaan, met deze groep, en ook met elk van ons als we weer naar huis gaan. Wees nabij in ons verdriet en de pijn van moeilijke ervaringen in ons leven. Troost ons en geef ons steeds weer hoop en een nieuw begin. Zegen ons God, zodat wij ook tot zegen mogen zijn voor anderen. Amen.”

Achtergrondinformatie bij het verhaal - voor de gespreksleider

Het bijbelboek Ruth is een bijzonder boek, of eigenlijk meer een novelle, een verhaal. Het is erg goed geschreven en behoort tot de meesterwerken van de Hebreeuwse vertelkunst. Wie het precies geschreven heeft is niet bekend. Een man of een vrouw? Daarover bestaan uiteenlopende gedachten.

Verschillende thema's spelen een rol in dit verhaal: Gods trouw aan zijn volk, omgang met andere volken (denk aan de interculturele relatie tussen Ruth en Noömi!), uitzichtloosheid en nieuw begin, praktijktoepassingen van de wetten (m.n. omgang met armen, weduwen, vreemdelingen) en het 'losserschap', het opkomen voor het welzijn van de ander binnen een familie. Het verhaal speelt zich af ten tijde van de oogst.

Opvallend is dat dit verhaal een tegengeluid lijkt te bieden aan Deuteronomium 23:4. Daar staat: *Hetzelfde geldt voor Ammonieten en Moabieten: nooit ofte nimmer zullen ze tot de dienst van de HEER worden toegelaten....* Ruth is een Moabitische vrouw met een sterke belijdenis en zij is het die aartsmoeder wordt van koning David. God is aanwezig in het leven van ieder mens, of je man of vrouw, Israëliet of vreemdeling, arm of rijk ben, is niet belangrijk.

Het boek heet wel 'Ruth' en ergens is Ruth natuurlijk ook de hoofdpersoon. Maar het is opvallend hoe het verhaal gestructureerd is rond Noömi. Kijk maar eens goed: Het boek als geheel begint en eindigt met Noömi. Maar ook de afzonderlijke hoofdstukken beginnen en

eindigen met Noömi. Zij is het die vanuit een compleet uitzichtloze situatie weer een nieuwe toekomst tegemoet gaat.

De situatie van Noömi, waar we in deze eerste bijeenkomst bij stil staan, is om meerdere redenen schrijnend. Ze is gevlucht vanwege een hongersnood (in Bethlehem, het 'broodhuis', is geen brood meer) en daarmee dus vluchteling en vreemdeling in Moab. In het buitenland verliest ze niet alleen haar echtgenoot maar ook haar beide zonen. Onvoorstelbaar verdriet. Maar ook is er het verdwijnen van een toekomstperspectief: zonder man en zonder zonen die in haar levensonderhoud moesten voorzien is er voor Noömi geen hoop meer. Zo lijkt het in ieder geval.

Ook een symbolische lezing van dit boek is mogelijk, dan kan de tekst verwijzen naar andere lagen. De verschillende lijnen van praktisch en symbolisch kunnen heel goed samengaan, dat is de rijkdom van deze vertelling, het is niet per se of/of; verschillende lagen zijn met elkaar verweven. De betekenis van de namen van de hoofdpersonen is daarbij opvallend en ongetwijfeld bewust zo bedacht door de auteur (zie bijlage 3). Daar zullen we in bijeenkomst 2 aandacht aan besteden, maar als begeleider is het goed om u hier alvast bewust van te zijn. Wanneer er mensen in de groep zitten van een Oosterse of Oriëntaalse Kerk, dan is de kans aanwezig dat Ruth symbolisch gelezen wordt: Boaz is dan symbool voor Christus en Ruth staat dan symbool voor gemeente van Christus.

Bij de deelnemers kunnen deze eerste vijf verzen van het boek Ruth al heel wat stof voor gesprek en misschien ook herkenning oproepen. Dat kan zijn rond het thema van moeten vluchten, als vreemdeling in een land wonen zoals Noömi. Maar ook rond het thema van rouw en het verliezen van een echtgenoot of kind. Heftige en emotionele onderwerpen, die vragen van de begeleider dat u goed in de gaten houdt dat de sfeer rustig en veilig is, ook als mensen hun verhaal juist niet willen delen. Benoem dat ook: dat het misschien dingen oproept die je nu niet wil delen, maar dat daar ook op andere momenten ruimte voor is. En wellicht bent u zelf ook beschikbaar om op een ander moment naar iemand te luisteren?

Toelichting enkele woorden

Rechters (1:1) Leiders van Israëlitische stammen. Zij bestuurden het volk en bemiddelden bij conflicten. In deze tijd waren er nog geen koningen. Over de periode van de rechters is te lezen in het bijbelboek Rechters (Richteren). Dit eerste vers is de reden dat het boek Ruth in veel bijbels na het boek Rechters geplaatst is. In de joodse Tenach behoort het boek tot de feestrollen. Ruth wordt gelezen op het Joodse pinksterfeest bij het begin van de tarweoogst.

Moab (1:1) In de tijd van het Oude Testament was Moab een vruchtbare hoogvlakte ten oosten van de Dode Zee. De Moabieten, de bewoners van Moab, waren verwant aan de Israëlieten. Hun stamvader was Moab, een zoon van Lot, de neef van Abraham. Hun relaties waren niet erg vriendschappelijk. Voor de Israëlieten waren ze vreemdelingen en afgodendienaars. Hun cultuur stond op een redelijk hoog peil.

Efrata - naam van de regio waarin Bethlehem ligt. Elimelech kwam er vandaan en behoorde dus tot de **Efratieten (1:2)**.

Bijeenkomst 2 - De reis naar Bethlehem

Samen onderweg, betekenis van namen, een bijzondere belijdenis

Bijbelgedeelte: Ruth 1: 6 t/m 22

Benodigheden: bijbels (laat deelnemers een eigen bijbel meenemen, maar zorg voor enkele extra exemplaren), flapover en stiften, lege vellen A4-papier voor de tekenopdracht, eventueel een print van de Farsi-vertaling van het lied van Stef Bos (zie bij afsluiting en bijlage 4). En ook: een flapovervel met plaatjes van het verhaal, een flapovervel met landkaart en naambordjes (alles van de eerste bijeenkomst).

Opening

Is de groep al vertrouwd met elkaar, besteed dan een kort moment aan vragen als 'hoe gaat het met je?' en 'is er iets om mee te nemen in het gebed?'

Begin de bijeenkomst vervolgens met gebed.

Barmhartige God,

Wij danken en loven U voor de dag van vandaag. Voor de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en met elkaar mee te lopen zoals Noömi en Ruth. Geef dat het verhaal van deze vrouwen ons mag inspireren en bemoedigen. Dat we elkaar mogen begrijpen en van elkaar leren. Wees ons nabij in onze gesprekken, en wees bij wie ons lief zijn.

In Jezus' naam, amen.

Ontmoeting

- Wat komt er bij je naar boven wanneer je aan de vorige bijeenkomst denkt? (korte terugblik met de groep).
- Vandaag gaan we verder met het verhaal van Ruth en Noömi. We zullen ontdekken dat de personen in dit verhaal een naam hebben waarvan de betekenis iets zegt over hun rol in het verhaal. Maar weten we eigenlijk ook wat onze eigen naam betekent?
→ We delen om de beurt met elkaar de betekenis van onze naam. En misschien is er nog meer te vertellen: ben je vernoemd? Ben je blij met je naam of niet zo?

Inleiding

De eerste bijeenkomst hebben we de namen opgeschreven van de personages die we tegenkwamen. Elimelech, Noömi, Machlon, Kiljon, Orpa en Ruth. Deze namen zijn door de schrijver van het verhaal heel bewust gekozen, dat merk je als je naar hun betekenis kijkt (zie bijlage 3). In het gedeelte dat we vandaag lezen komt de betekenis van Noömi's naam ter sprake. Maar ook de namen van Ruth en Orpa gaan we beter begrijpen.

Lezen

We lezen Ruth 1: 6 t/m 22 hardop in het Nederlands en in stilte nog eens in onze moedertaal.

Delen

Met elkaar bespreken we onderstaande vragen (is de groep groot, splits dan voor vraag 3 en 4 in kleinere groepjes):

1. Noömi wil haar schoondochters terugsturen naar Moab. Waarom wil ze dat denk je?
2. Vraag iemand nog eens vers 16 en 17 hardop te lezen. Wat vind je van de uitspraak en houding van Ruth?
3. De beslissing van Ruth om mee te gaan lijkt Noömi nog niet erg op te vrolijken. Ze is bitter en wil dat mensen haar Mara noemen. Ik ben teruggekeerd met *lege handen* zegt Noömi. Wat zou ze daar mee bedoelen?
4. Wat raakt je in het gedeelte dat we lazen? Herken je iets van deze situatie in je eigen leven?

Handen

We komen terug bij de 'lege handen' en gaan erover in gesprek met elkaar:

- *Met lege handen staan* is een Nederlandse uitdrukking. Het betekent dat je niet weet hoe je verder moet, dat je het gevoel hebt dat je niets te geven hebt of alles bent kwijtgeraakt. Heb je zelf wel eens met lege handen gestaan? Hoe was dat?
- Lege handen kunnen ook ontvangen. Van mensen om ons heen of van God. Teken op een vel papier de omtrek van je hand (of beide handen). Schrijf of teken e in welke zegening(en) je de afgelopen week hebt ontvangen.
- Deel in kleine groepjes iets van wat je hebt opgeschreven.

Afsluiting

Luister met elkaar naar het lied dat Stef Bos zingt over Ruth '[My land is jou land](#)' (in het Zuid-Afrikaans). In bijlage 4 vind je een vertaling in het Farsi.

Vraag de deelnemers om na te denken over liederen of teksten die ze zelf kunnen meebrengen voor een opening of sluiting, bij een van de volgende bijeenkomsten.

Sluit af met een gebed. Voor inspiratie kan ook gekeken worden op de [website](#) van Kerk in Actie of in de [download](#) met gebeden.

Achtergrondinformatie bij het verhaal - voor de gespreksleider

In dit gedeelte keert Noömi terug naar haar land. Maar voor haar schoondochters is het geen terugkeer maar een emigratie. Ook zij zijn weduwe geworden en kinderloos, en hebben daarmee (kijkend naar de tijd en cultuur waarin het verhaal zich afspeelt) geen toekomstperspectief. Gebruikelijk was terugkeer naar het ouderlijk huis en Noömi benadrukt nog eens dat zij hen niets meer te bieden heeft.

Over de keuze van Orpa is in de traditie vaak negatief geoordeeld, maar is dat terecht? Wat zij doet is niet meer dan logisch: midden in haar rouw kiezen voor haar eigen land en eigen familie en hopen dat ze daar een nieuwe weg vindt.

Emigreren met iemand die verbitterd is en je niets kan bieden naar een land dat je niet kent, dat is eigenlijk een vreemde keuze.

Noömi geeft aan dat ze geen zonen meer kan krijgen die echtgenoot van Orpa en Ruth kunnen worden (vers 11). Ze verwijst hiermee naar het culturele gebruik van het leviraatshuwelijk (zwagerhuwelijk). Daarbij gold dat wanneer een man overleed en zijn vrouw kinderloos achterbleef, de broer van de overledene deze vrouw moest huwen en kinderen bij haar moest verwekken (zie ook de toelichting onderaan dit stuk). Hiermee wil ze dus zeggen: bij mij is geen toekomst voor jullie. Overigens komt het misschien in het gesprek naar boven: in verschillende Afrikaanse landen (o.a. Kenia, Somalië, Nigeria en Zimbabwe) bestaat tot op de dag van vandaag een vorm van leviraatshuwelijk. Niet voor iedereen is dit gebruik dus enkel 'iets uit de Bijbel'.

De vraag zou hier kunnen opkomen of het God is die straft. Dat is in ieder geval wel de uitleg die Noömi zelf geeft aan haar situatie (vers 13 en 21). Het is iets dat Noömi zelf denkt, er staat nergens dat God haar straft, eigenlijk is er juist een positief beeld van God in dit verhaal: een God die zich het lot van zijn volk aantrekt (vers 6), een God bij wie je toevlucht kan zoeken (2:12) en uiteindelijk ook een God die nieuw begin scheidt (4:13). Ook Ruth lijkt de tegenslagen in hun levens niet te wijten aan God. Zij kiest juist volmondig om deze God van het volk Israël te dienen.

Mocht hier gesprek over ontstaan, dan kan ook aan de deelnemers gevraagd worden hoe zij hier zelf mee omgaan: wat is hun beeld van God? Hoe gaan ze om met tegenslagen en moeilijkheden die hen overkomen - zien ze dat als Gods wil? Let op dat het geen discussie wordt op zoek naar het juiste antwoord, maar probeer respectvol naar elkaar te luisteren. Immers: al bij Ruth en Noömi zie je dat hier verschillend mee omgegaan wordt en zo is dat bij ons vandaag de dag nog steeds.

Het is opvallend dat Ruth zo trouw is, want Noömi lijkt het helemaal niet zo te waarderen. In vers 18 lijkt het eerder alsof ze denkt 'ze luistert toch niet dus laat maar'. En in vers 21 klinkt het 'de Heer heeft mij met lege handen laten terugkomen', terwijl Ruth naast haar staat! Het komt zwaar en depressief over. Gelukkig eindigt het hoofdstuk met een hoopvolle zin: 'Ze kwamen in Bethlehem aan bij het begin van de gersteoogst.' Ze zijn terug in het 'broodhuis' en de oogst staat op het punt om binnengehaald te worden. Er is weer een sprankje hoop!

Leviraatshuwelijk en losserschap in het boek Ruth

Het losserschap was een bekend gebruik in de tijd van het Oude Testament. Het was bedoeld om te zorgen dat bezittingen (bijvoorbeeld land) binnen de familie bleven. Als iemand land moest verkopen of overleed, had de naaste familie het eerste recht om te kopen, om als 'losser' op te treden. In dit bijbelboek wordt het verbonden aan het idee van 'leviraat' (zwagerhuwelijk). Als een man sterft zonder kinderen te hebben verwekt bij zijn vrouw, dan moet een naaste familielid de weduwe tot vrouw nemen. De kinderen die verwekt worden krijgen de naam van de overleden man en zo wordt de familielijn toch voortgezet. Het was ook een manier om te zorgen dat bezittingen in de familie bleven en dat de weduwe niet zonder rechten en toekomst achterbleef.

Bijeenkomst 3 - De ontmoeting met Boaz

De bijzondere manier waarop Boaz Ruth bejagent, eten in overvloed, er ontstaat weer perspectief

Bijbelgedeelte: Ruth 2

Benodigdheden: bijbels (laat deelnemers een eigen bijbel meenemen, maar zorg voor enkele extra exemplaren), flapover en stiften. En ook: de vellen papier (het resultaat) van de eerdere bijeenkomsten.

Opening

Bijvoorbeeld:

God van liefde,

Dank U voor de mogelijkheid om vandaag samen te komen rond Uw Woord.

Dank U voor bijzondere ontmoetingen in ons leven,

met mensen die ons verder geholpen hebben,

met mensen die wij konden helpen.

Zegen ons als we in gesprek gaan vanavond

en lezen uit de Bijbel.

Wees aanwezig.

Dat vragen wij u Jezus naam, amen.

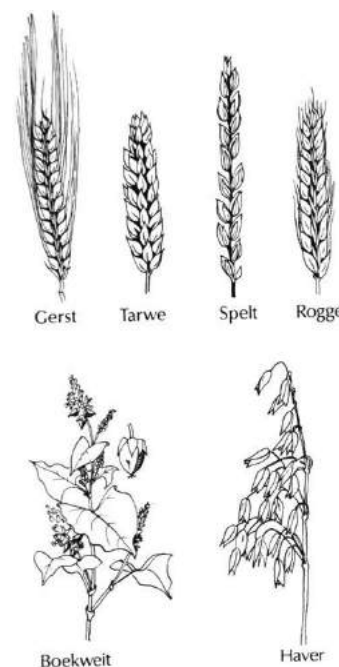
Begin eventueel met een kort rondje 'hoe gaat het met je?' Bij een grote groep zal dit wellicht te veel tijd in beslag nemen, dus denk daar van tevoren over na.

Ontmoeting

- Wat komt er bij jullie naar boven wanneer je aan de vorige bijeenkomst denkt? (korte terugblik met de groep).
- Vandaag gaan we verder met het verhaal van Ruth en Noömi. We maken kennis met Boaz. Een 'belangrijk man' zo staat er geschreven. Zijn naam betekent 'in hem is kracht'. Het eerste wat hij zegt in dit verhaal is een groet aan de maaiers die voor hem werken: 'De Heer zij met jullie.' En zij groeten ook terug: 'De Heer zegene u' (van de Hebreeuwse stam barach/ברך).
 - Wat vind je ervan dat zij elkaar zo groeten?
 - Welke manieren van groeten kennen wij in onze culturen? Deel met elkaar met welke woorden gegroet wordt en wat deze woorden betekenen. Tip: schrijf ze op de flapover zodat we het misschien kunnen onthouden.
 - Boaz zegt niet zomaar wat: hij geeft zijn groet betekenis door hoe hij leeft. Groeten wij anderen zo bewust? Wat is je ervaring?

Inleiding

Vorige week lasen we hoe Noömi en Ruth samen van Moab naar Bethlehem reisden. Het hoofdstuk dat we vandaag lezen laat onder andere zien hoe Ruth in Bethlehem voor eten zorgt. Zij gaat 'aren lezen'. Dat klinkt misschien wat verwarrend, want bij 'lezen' denk je aan lezen van een boek, van letters en woorden. Maar dat wordt niet bedoeld. Een aar of korenaar is de bloeiwijze van graan (tarwe, gerst, rogge, enz.). Daarin zitten de zaden (graankorrels) die tot meel gemalen kunnen worden, en van dat meel wordt bijvoorbeeld brood gebakken. Het 'lezen' van aren is het verzamelen/oprapen van de aren die op het land (de akker) zijn blijven liggen ná de oogst.

Aren lezen is een eeuwenoud recht dat gold voor armen, vreemdelingen, weduwen en wezen. Zo werd gezorgd voor mensen in een moeilijke economische positie. Een soort sociale hulpverlening dus. We lezen er al over in de Bijbel, in de wetboeken. Daarin staan voorschriften hoe het volk Israël rond de oogst moet omgaan met deze doelgroepen. Bijvoorbeeld in Leviticus 19: 9-10 en Deuteronomium 24: 19-20. Lees deze verzen alvast voordat we verder gaan met het verhaal van Ruth.

- Ken je in je eigen cultuur ook zulke manieren van sociale hulpverlening door de gemeenschap? Vertel er kort iets over aan de groep.

Lezen

We lezen Ruth 2. Een lang stuk, dus we doen dat in delen. Steeds na een gedeelte hardop in het Nederlands is er even tijd voor iedereen om het stuk in stilte nogmaals door te lezen in de eigen taal. Het hoofdstuk kan als volgt opgeknipt worden: vers 1 t/m 9; vers 10 t/m 18; vers 19 t/m 23. In twee delen knippen kan ook. Lees dan eerst vers 1 t/m 13 en vervolgens 14 t/m 23.

Delen - (neem ruim de tijd om vraag 5 te bespreken met elkaar)

1. Wat doet Boaz allemaal voor Ruth? Probeer in je eigen woorden een aantal dingen met elkaar te noemen.
2. Waarom doet hij deze dingen? Lees ook nog eens vers 11 en 12.
3. Wat valt je op aan de houding van Ruth?
4. Herken je iets van de houding van Boaz of Ruth in je eigen leven?
5. In dit tekstgedeelte staan veel dingen over hoe Ruth en Boaz met elkaar omgaan. En het lijkt er ook op dat dit niet vanzelfsprekend was in hun tijd en cultuur. Bespreek in drietallen de volgende vragen (eventueel de mannen en vrouwen in aparte groepjes):
 - a. Wat valt je op in de manier waarop Ruth en Boaz met elkaar omgaan?
 - b. Hoe zijn de omgangsvormen tussen mannen en vrouwen in jouw cultuur? Wat vind je waardevol? Wat zou je misschien wel anders willen?

We komen terug in de groep en delen kort een aantal dingen die ons zijn opgevallen.

Ten slotte bespreken we in de grote groep:

- Wat raakt je in dit bijbelgedeelte?

Afsluiting

Het woord zegenen komt veel voor in dit tweede hoofdstuk. In de manier van groeten maar ook aan het slot. Noömi zegt 'gezegend de man die zo goed voor jou geweest is' en vervolgens 'Moge de HEER hem zegenen.' Zegenen betekent 'het goede spreken'/'iemand het goede wensen'. Je kunt elkaar zegenen en elkaar Gods zegen toewensen.

Vraag iemand een gebed uit te spreken en sluit met elkaar af door de onderstaande zegen uit te spreken. Het is een reiszegen (van st. Patrick, 7e eeuw), die goed past bij het bijbelverhaal, bij het onderweg zijn in ons eigen leven en onze gezamenlijke 'reis' als groep:

De Heer zij vóór u, om u de juiste weg te wijzen.

De Heer zij achter u, om u in de armen te sluiten en om u te beschermen voor gevaar.

De Heer zij onder u, om u op te vangen als u dreigt te vallen.

De Heer zij ín u, om u te troosten wanneer u verdriet hebt.

De Heer zij om u heen, als een beschermende muur, als anderen over u heen vallen.

De Heer zij boven u, om u te zegenen.

Zo zegene u de almachtige God,- vandaag, morgen, en tot in eeuwigheid.

Amen.

Achtergrondinformatie bij het verhaal - voor de gespreksleider

Hoofdstuk 2 begint met een zeer specifiek gebruik, namelijk 'aren lezen'. In de opzet hierboven staat daar e.e.a. over uitgelegd. Het is een vorm van sociale hulpverlening die ervoor zorgt dat zelfs de armsten toch aan eten kunnen komen. Ook vandaag de dag bestaan er zulke geschreven of ongeschreven regels van hulp voor mensen die buiten de boot van het reguliere overheidssysteem vallen. Hulp vanuit de gemeenschap. In Nederland kun je denken aan de bed, bad, brood-regeling voor ongedocumenteerden. In Colombia is het gebruikelijk om bedelaars op straat wat pesos te geven, als een manier van zorg voor de gemeenschap. De deelnemers kennen misschien ook andere voorbeelden uit hun eigen cultuur.

Boaz verschijnt ten tonele in hoofdstuk 2 vers 4. De begroeting aan en van zijn maaiers valt op. 'De Heer zij met jullie' is het eerste wat Boaz zegt in het verhaal. 'De HEER zegene u', is de reactie van de maaiers. Het doet denken aan de priesterzegen uit Numeri 6:24-26: "Moge de HEER u zegenen en u beschermen, moge de HEER het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn, moge de HEER u zijn gelaat toewenden en u vrede geven." Deze introductie van Boaz maakt het meteen duidelijk: hij is een vroom man. Hij hoort bij de God van Israël en laat dat ook merken in zijn dagelijks leven - dat is waar de schrijver van het verhaal ons op wil wijzen.

Boaz bewondert Ruth, zo blijkt. En hij wil haar recht doen en haar beschermen: hij laat haar aren lezen op het veld, zorgt dat zijn maaiers haar niet lastig vallen, geeft haar toegang tot de waterkruiken, biedt haar avondeten aan en zegt zijn maaiers extra aren te laten vallen.

Steeds een stapje meer. Of hij de dingen doet omdat hij goed wil doen of omdat ze familie zijn of omdat hij haar liefheeft (of alle drie), blijft een onbeantwoorde vraag.

Aan de houding van Ruth kunnen allerlei dingen opvallen. Het kan zijn dat deelnemers juist dát eruit pikken wat ze herkennen of iets wat hen bevreemdt. Ruth lijkt een aanpakker, ze wil haar verantwoordelijkheid nemen en niet haar hand op houden. Zélf aan de slag. En dat doet ze haast zonder te stoppen: ze zit nauwelijks stil en werkt tot in de avond door. Een 'efa' gerst (2:17) is ongeveer 30 kilo gerst (een efa was een inhoudsmaat van 36 liter). Een flink gewicht!

Ook richting Boaz valt het op dat ze zich niet laat tegenhouden door het feit dat ze een vreemdelinge is of een vrouw. Ze stelt een heel directe vraag, en doet dit tegelijk op een waardige manier.

In de omgang tussen Boaz en Ruth valt het op dat zij elkaar zo direct en respectvol aanspreken. Boaz heeft over Ruth goede dingen gehoord en lijkt haar een moedige vrouw te vinden. Ruth hoort dat ook in zijn woorden, hij heeft haar moed ingesproken. Ruth heeft haar toevlucht gezocht bij God (vers 12) en zoekt nu haar toevlucht bij Boaz. Hij neemt haar onder zijn hoede door te zorgen voor voedsel, continuïteit en veiligheid. Ook al lijken sommige dingen snel te gaan in het verhaal: ze werkt tot het einde van de oogsttijd.

Noömi ziet en hoort wat er is gebeurd en spreekt een zegen uit over Boaz (vers 19 en 20). Vers 2:20 staat in het midden van het boek en neemt ook een centrale plek in het verhaal in. Hier vindt de kentering plaats, komt er hoop voor Noömi en Ruth. Noömi merkt hier op dat God handelt door gebruik te maken van de omstandigheden, de Heer 'heeft trouw bewezen'.

Ten slotte de teksten over het aren lezen op een rij:

Leviticus 19 - 9 Wanneer je de graanoogst binnenhaalt, oogst dan niet tot aan de rand van de akker en raap wat blijft liggen niet bijeen. 10 En wanneer je bij de wijnoogst druiven plukt, loop dan niet alles nog eens na en raap niet bijeen wat op de grond is gevallen, maar laat het liggen voor de armen en de vreemdelingen. Ik ben de HEER, jullie God.

Leviticus 23: 22 Ga bij het binnenhalen van de oogst niet tot aan de rand van de akker en raap wat blijft liggen niet bijeen, maar laat het liggen voor de armen en de vreemdelingen. Ik ben de HEER, jullie God.”

Deuteronomium 24: 19 Wanneer u bij de graanoogst op de akker een schoof vergeet, mag u niet teruggaan om die op te halen. Laat hem achter voor de vreemdelingen, weduwen en wezen. De HEER, uw God, zal u erom zegenen in alles wat u onderneemt. 20 En wanneer u bij de olijvenoogst tegen de takken slaat, mag u achteraf niet nagaan of u wel alles hebt. De rest is voor de vreemdelingen, weduwen en wezen.

Bijeenkomst 4 - Een directe vraag

Een gewaagd plan, geen lege handen meer (vers 17), vertrouwen in de toekomst

Bijbelgedeelte: Ruth 3

Nodig: bijbels (laat deelnemers een eigen bijbel meenemen, maar zorg voor enkele extra exemplaren), flapover en stiften. En ook: de flappen (het resultaat) van de eerdere bijeenkomsten.

Opening

Het zou mooi zijn wanneer een van de deelnemers een lied of tekst mee heeft waar je als opening naar kunt luisteren. Zo niet, denk aan liedbewerkingen van Psalm 84, bijvoorbeeld die van Sela: [‘Wat hou ik van uw huis’](#). Of probeer een canon te zingen met een wellicht bekend lied als [‘k Stel mijn vertrouwen’](#).

Spreek een gebed uit en vraag God aanwezig te zijn en ons mensen op onze weg te geven die voor ons zorgen en voor wie wij mogen zorgen.

Ontmoeting

- We delen met elkaar hoe het met ons gaat.
- Korte terugblik met de groep: Weten jullie nog wat we vorige keer hebben besproken en gelezen? Sommige mensen die voor hun werk veel reizen, zeggen ‘thuis is waar mijn koffer is’. In een winkel zie je wel eens zo’n bordje met ‘home is where the heart is’. Hoe is dat voor ons? Bespreek met elkaar deze vragen: Wat maakt je huis tot een thuis? Wat is voor jou belangrijk? Speelt je geloof hierbij een rol?

Inleiding

In het 3e hoofdstuk van het verhaal wordt het spannend. Noömi wil voor Ruth een thuis zoeken waar het haar goed zal gaan. Ze bedenkt een plan en Ruth voert het uit. Het is geen ongevaarlijk plan, Ruth doet iets wat ook heel anders had kunnen aflopen.

Lezen en delen

Ruth 3 - We gaan het hoofdstuk in delen lezen en bespreken. Lees de bijbeltekst steeds hardop in het Nederlands en daarna in stilte in je eigen taal.

- **Vers 1 t/m 6**
 - Wat valt op in dit deel van de tekst? Als er vragen over zijn, bespreek dan kort met elkaar wat er bedoeld wordt met dorsen en wannen (zie achtergrondinformatie voor uitleg).
 - Hoe is de relatie tussen Noömi en Ruth volgens jou?

- Geeft dit aanleiding om iets te zeggen over je eigen familierelaties?

- Vers 7 t/m 14a

- Wat valt op in dit deel van de tekst?
- Het plan van Noömi pakt goed uit. Maar er waren best veel momenten waarop er iets verkeerd had kunnen gaan. Wat had er kunnen gebeuren?
- Kijk nog eens naar vers 9.
 - Boaz zegt 'Wie is daar?', maar letterlijk staat er in het Hebreeuws 'Wie ben jij?' Hoe staat in de andere talen? Ruth legt haar lot in zijn handen door aan zijn voeten te gaan liggen, Boaz kan bepalen wie zij is. Hij kan bepalen of zij eervol naar huis terugkeert of eerloos. Hoe reageert hij?
 - In vers 9 staat vervolgens in het Nederlands 'wilt u mij bij u nemen', maar in de Hebreeuwse tekst staat er zoiets als 'wilt u uw vleugel over mij spreiden'. Het verwijst naar een ritueel van de huwelijksvoltrekking (waar de bruidegom de slip van zijn mantel over de bruid spreidt), een teken van bescherming. Maar het verwijst ook naar God, lees nog maar eens vers 12 uit hoofdstuk 2. Ruth vraagt Boaz dus om bescherming, om voor haar te zorgen, maar eigenlijk vraagt ze hem daarmee om haar te trouwen.
 - Hoe gaan deze dingen in jouw cultuur, zou jij het risico van gezichtsverlies aandurven?
 - Welke culturele gebruiken kennen jullie voor of tijdens een huwelijksplechtigheid? Vertel hierover aan elkaar.

- Vers 14b t/m 18

- Wat valt op in dit deel van de tekst?
- Bij vers 15: Wat geeft Boaz mee aan Ruth en voor wie is het?
- Bij vers 17:
 - Denk eens terug aan de tweede bijeenkomst en aan Ruth 1 vers 21. Wat gebeurt er met de lege handen van Noömi?
 - Is er in jouw leven een moment waarop lege handen weer gevuld werden? Wat gebeurde er? Hoe voelde dat? Vertel de groep er iets over als je dat wilt.

Afsluiting

Noem alvast het idee om de laatste bijeenkomst te combineren met een gezamenlijke maaltijd. Zo kan iedereen er alvast over nadenken en tijd vrijhouden. Tijdens de volgende bijeenkomst kunnen de afspraken concreet gemaakt worden.

Spreek een gebed uit en besteed daarin aandacht aan de dingen die tijdens het gesprek naar boven zijn gekomen, bijvoorbeeld rond het gevoel van je wel/niet ergens thuis voelen. Vraag ook aan de deelnemers of er dingen zijn waarvoor ze zouden willen bidden en neem dit mee.

Sluit af met het zingen of luisteren van een zegenlied. Denk bijvoorbeeld aan lied 416 ('Ga met God en Hij zal met je zijn') of 423 ('Nu wij uiteengaan') uit het liedboek.

Achtergrondinformatie bij het verhaal - voor de gespreksleider

Ook dit hoofdstuk begint en eindigt weer bij Noömi. Zij is het die Ruth aanmoedigt tot dit gevaarlijke plan. Heeft ze zoveel vertrouwen in een goede afloop?

Het begint met de wens van Noömi om een thuis te zoeken voor Ruth (letterlijk 'rust zoeken'). Het gesprek over een 'thuis waar het je goed zal gaan' (vers 1) kan emoties oproepen bij mensen die noodgedwongen hun huis moesten verlaten en zoeken naar een nieuw thuis. Wees je hier bewust van. Probeer ook dicht bij de eigen kracht te blijven wanneer er gesproken wordt over wat een plek tot thuis maakt. Daarin heb je als mens ook zelf mogelijkheid om te handelen en grip te krijgen op je situatie.

Het dorsen en wannen dat in vers 2 ter sprake komt wordt hieronder verder uitgelegd met informatie van de website van het Nederlands Bijbelgenootschap (debijbel.nl). Gebruik dat als er vragen komen over wat dit inhoudt. Is de aandacht van de groep bij andere elementen in de tekst, sla het dan gerust over.

Het verhaal in dit hoofdstuk maakt dat Ruth opnieuw naar voren komt als trouw aan haar schoonmoeder, en Boaz als een goede man die geen misbruik maakt van de situatie maar naar eer en geweten alles volgens de wet wil regelen. Sterker nog, hij beschermt Ruth door haar niet midden in de nacht te laten teruggaan én door te zorgen dat niemand haar ziet. Zo ontstaat er geen schade aan haar reputatie (en ook niet aan die van hem?). Zoals Ruth eerst toevlucht zoekt 'onder de vleugels van de Heer' (2:12), zoekt ze nu haar toevlucht bij Boaz en vraagt hem zijn vleugels (de slip van zijn mantel) over haar te spreiden. Deze uitspraak verwijst naar een huwelijksritueel (zie onder), en Ruth vraagt Boaz dus eigenlijk om met haar te trouwen. Dat is opvallend in de patriarchale samenleving en Ruth is daarom voor veel vrouwen wereldwijd een inspirerend voorbeeld.

Er zit veel risico in dit tekstgedeelte - Ruth had afgewezen kunnen worden. Boaz had de situatie kunnen misbruiken en vervolgens haar de rug toe kunnen keren. Anderen hadden Ruth of hen samen kunnen zien waardoor haar of hun beider goede naam geweld aan gedaan zou worden. Gezichtsverlies is zo ongeveer het ergste wat iemand kan overkomen in een schaamtecultuur. Dus er staat heel veel op het spel voor zowel Boaz als Ruth.

Ook deze situatie kan raken aan het eigen leven van mensen, en eventuele trauma's uit het verleden. Het kan herinneringen oproepen aan situaties waarin ze zich kwetsbaar voelden en er iemand was die daar wél misbruik van heeft gemaakt. Blijf alert op wat er in de groep gebeurt, en reageer gepast. Als er vertrouwen is en iemand wil erover praten, geef daar ruimte voor. Als er emoties zijn maar iemand wil er niet over praten, benoem dan bijvoorbeeld dat dat niet hoeft, maar dat het wel kan helpen om met er iemand over te spreken op een ander moment (jijzelf of iemand die voor deze persoon een vertrouwenspersoon kan zijn).

Het gedeelte zou ook onbegrip kunnen oproepen: waarom manoeuvreert Ruth zich willens en wetens in zo'n gevaarlijk positie? Of boosheid, op mannen die níét zoals Boaz reageren.

Emoties zijn niet erg, schrik er niet van en geef ze ruimte en pak het gesprek weer op nadat u gecheckt hebt met de groep of dit kan. Zie ook de opmerkingen hierover bij de inleiding.

Vers 9 bevat een interessante vraag: Wie ben je? (3: 9) Het is een cruciale vraag, en Ruth legt het antwoord in handen van Boaz. Ook Noömi vraagt in hoofdstuk 3: 16 'Wie ben je?' (Zie de Hebreeuwse grondtekst of bijvoorbeeld de Herziene Statenvertaling, dit is in de NBV anders vertaald). Wie ben je na deze nacht? Een aanstaande echtgenote of een vrouw die haar eer heeft verloren? Het had alle kanten kunnen opgaan, maar het loopt goed af en dat heeft ook een positief effect op het leven van Noömi. Ruth krijgt 6 maten gerst voor haar mee. Dat getal is niet toevallig gekozen. 7 is het getal van de volheid, en zover is het nog niet. Er komt nog meer, is de impliciete boodschap van de 6 maten, en Noömi begrijpt wat Boaz haar met deze 6 maten belooft: 'Blijf hier dan maar rustig wachten [...], want ik weet zeker dat deze man niet zal rusten voordat hij de zaak geregeld heeft.' Misschien kan de gerst zelfs als een soort bruidsschat gezien worden, zie onder. Maar daarover is niet veel terug te vinden in de commentaren.

Huwelijk in het Oude Testament

Er zijn weinig wetten rondom het huwelijk beschreven in het Oude Testament, maar het huwelijk speelt wel een rol in verhalen, zoals ook in dit verhaal over Ruth en Boaz. Het huwelijk liep in de tijd van het Oude Testament via de man en was dus patriarchaal van aard. Vaak werd een huwelijk gearrangeerd door familie, en was de (familie van de) man een bruidsschat verschuldigd aan de familie van de vrouw. Daar lezen we in dit bijbelverhaal niet specifiek iets over, hoewel de zes maten gerst die Boaz aan Noömi schenkt wellicht als een bruidsschat gezien kunnen worden. Veel oudtestamentische bijbelboeken zijn kritisch over het huwelijk met een buitenlandse vrouw. In de boeken Ezra en Nehemia worden de buitenlandse echtgenotes zelfs weggestuurd (Ezra 10 en Nehemia 13:23-28; bron: debijbel.nl). Vaak vereerden ze andere goden en de angst was dat met een huwelijk het hele gezin een andere god zou kunnen gaan vereren. Dat is vermoedelijk ook waarom er zoveel nadruk ligt op de belijdenis van Ruth waarin ze o.a. zegt 'uw volk is mijn volk en uw God is mijn God'.

Tijdens de huwelijksplechtigheid spreidde de bruidegom een slip van zijn mantel uit over zijn verloofde als symbool van (huwelijks)bescherming. In hoofdstuk 2: 12 kwamen we deze uitdrukking al tegen maar ging het over God. Nu heeft het betrekking op Boaz, als iemand die God trouw is en ervoor moet zorgen dat Ruth en Noömi een goede toekomst hebben.

Dorsen en Wannen

Informatie bij hoofdstuk 3: 2 - van het Nederlands Bijbelgenootschap (debijbel.nl)

Dorsen

Bij het dorsen werden de graankorrels gescheiden van de aren. Dat gebeurde met een dorsslede, of door dieren over het graan heen te laten lopen. De plaats waar gedorst werd, werd de dorsvloer genoemd.

Dorsslede

De dorsslede was een brede houten plank, of een aantal planken die aan elkaar vast gemaakt waren. Aan de onderkant van die plank waren kleine gaten gemaakt waarin scherpe steentjes of stukjes metaal geklemd waren.

Gebruik van de dorsslede

Bij het dorsen werd de plank over de aren getrokken door een ezel of os. Vaak zat of stond de boer zelf op de dorsslede, zodat deze nog steviger op de aren drukte. Door de scherpe stenen of stukken metaal over de aren te trekken, werden de graankorrels losgesneden van de aren en gescheiden van het kaf. Tegelijkertijd werd ook het stro, de halmen die overbleven, fijn gesneden.

Dorsvloer

De dorsvloer was een vlakke ronde ruimte van ongeveer 7 bij 12 meter in doorsnede. De ondergrond bestond uit rots of stevig aangestampte aarde. Vaak waren langs de rand van de dorsvloer stenen gelegd, om te voorkomen dat de graankorrels buiten de dorsvloer vielen.

Meestal lag de dorsvloer dicht bij het veld, liefst op een wat hoger gelegen plek. Daar was voldoende wind die nodig was bij het wannen.

Wannen

Wannen was het scheiden van het kaf en het koren, na het dorsen van het graan.

Wan

Hiervoor gebruikte men een wan, een houten vork, met vijf tot zeven lange tanden. Soms werd er ook gewand met een zeef.

Met de wan werden stro, kaf, graan en stof omhoog gegooid. De wind blies dan de lichte stofdeeltjes en het kaf weg, en de zwaardere graankorrels en het stro vielen weer terug op de grond.

Het wannen gebeurde meestal in de avond, omdat er dan meer wind stond.

NB. Zowel van het [dorsen](#) als [wannen](#) is een korte video te vinden op de website van het Nederlands Bijbelgenootschap: debijbel.nl. Om deze te kunnen bekijken is wel een account nodig.

Bijeenkomst 5 - Trouw en nieuw leven

Goed en eerlijk geregeld, 'Noömi heeft een zoon gekregen' - hoe zit dat?

Bijbelgedeelte: Ruth 4

Nodig: bijbels (laat deelnemers een eigen bijbel meenemen, maar zorg voor enkele extra exemplaren), flapover en stiften. En ook: de flappen (het resultaat) van de eerdere bijeenkomsten.

Opening

Namen hebben een belangrijke rol in dit verhaal over Ruth en Noömi. Dat merken we ook weer in het tekstgedeelte dat vandaag aan de orde komt. Om daar nog eens bij stil te staan lezen we de tekst van een geboorteliedje 'Jij hebt een naam.'

(Hanna Lam, te vinden in de bundel *Geroepen om te zingen* nr.77)

Jij hebt een naam, jij hebt een naam, daar kom je zelf in voor.

Een naam die met jou mee zal gaan je hele leven door.

Jij hebt een naam waarin je woont, waarin je veilig bent.

Een naam die heel jouw leven kroont, op jou is afgestemd.

Jij bent een naam voor iedereen die dicht bij jou wil staan.

En samen ben je niet alleen, zo kun je verder gaan.

Jij hebt een naam met een verhaal, dat uitgeschreven wordt.

Al gaandeweg in mensentaal, dicht bij de naam van God.

Spreek een gebed uit en vraag God aanwezig te zijn en ieders hart te openen.

Ontmoeting

- We delen met elkaar hoe het met ons gaat.
- Korte terugblik met de groep: Weten jullie nog wat we vorige keer hebben besproken en gelezen?

Inleiding

Het hoofdstuk dat we gaan lezen heeft twee thema's. Het is het laatste hoofdstuk van het boek Ruth. Zoals het boek begon met Noömi, zo eindigt het ook bij haar. 'Noömi heeft een zoon gekregen', lezen we vandaag. Hoe kan dat? Dat zullen we straks ontdekken. Eerst is er een uitgebreide beschrijving van de afspraken die Boaz maakt om 'de zaak te regelen'

(zie 3: 18). Het wordt uitgebreid beschreven hoe hij het aanpakt, zodat er geen twijfel over kan bestaan dat hij dit volgens de wetten en regels van het volk Israël doet.

- We zullen straks lezen dat een onbekende man zijn sandaal uittrok en aan Boaz gaf, om hun onderlinge afspraak te bevestigen. Hoe doen wij dat eigenlijk, als er belangrijke zaken afgesproken moeten bijvoorbeeld tussen (verre) familieleden? In Nederland is bewijs op papier vaak noodzakelijk. Denk bijvoorbeeld aan het huwelijk. In Nederland kan een dominee je pas trouwen als je het trouwboekje van de burgerlijke gemeente kunt tonen. Een Eritrees-orthodoxe priester in Nederland zal daar niet om vragen, want in deze traditie is een huwelijk alleen geldig wanneer deze gesloten en gezegend is in de kerk voor God. In Iran werd onder de mannen vroeger een stukje van de snor gegeven aan degene met wie je een afspraak had gemaakt. We kunnen vast meer voorbeelden bedenken. Bespreek de volgende vragen: Wanneer is een afspraak betrouwbaar? Hoe is dat in jouw cultuur?

Lezen en delen

Ruth 4 - Ook dit hoofdstuk lezen we in twee delen. We lezen de stukken rustig hardop in het Nederlands. Daarna nemen we de tijd om het in de eigen taal nog eens door te kijken/ lezen. Per deel bespreken we een aantal vragen voordat we verder lezen.

- Vers 1 t/m 12

- In tweetallen bespreken we kort: wat valt op in dit gedeelte van het verhaal? Probeer goed naar de ander te luisteren en zorg dat beide personen aan het woord komen. We noemen één ding dat ons opviel in de grote groep.
- Maak in viertallen een tekening van de situatie in vers 6 t/m 8. Waar speelt het zich af? Welke mensen zijn er aanwezig? Dit lijkt misschien een gekke opdracht, maar het kan helpen om te bedenken dat er van alles gebeurde tijdens het maken van deze afspraak. Het was een centrale plek, er waren allerlei mensen in de buurt. Dat betekent iets, maar we lezen er vaak overheen.
- Bekijk de resultaten - wat valt op in de tekening van de anderen?

Voor de begeleider: denk bijvoorbeeld aan het tekenen van personages die niet genoemd worden, bepaalde gezichtsuitdrukkingen van de personages mochten die er zijn, hoe de omgeving eruit ziet, enz. Hoe we dingen tekenen wordt mede bepaald door onze eigen achtergrond/ervaringen/associaties.

Dat er veel mensen waren blijkt uit vers 9. De stadspoort was de plek van de rechtspraak, misschien waren er wel meer 'zaken' aan de gang of was het er druk met voorbijgangers. Boaz heeft in ieder geval niet de intentie om iets verborgen te houden. Hij zoekt de openbaarheid op en wil de dingen zorgvuldig en volgens de wet regelen. Daar mag iedereen getuige van zijn.

- Boaz steekt veel energie in het regelen van de zaak. Waarom is dat denk je?

- Vers 13 t/m 22

- Wat valt op in dit gedeelte? Bespreek het kort met elkaar.

Als de afspraken geregeld zijn wordt Ruth de vrouw van Boaz, en zij raakt zwanger en baart een zoon. Grote veranderingen die in één vers (13) genoemd worden. En met dat vers verdwijnen Boaz en Ruth uit het verhaal en komen we terug bij Noömi, met wie het allemaal begon.

- Wat betekent de geboorte van deze baby voor Noömi? (vers 15 t/m 17)
- In vers 17 staat: 'De buurvrouwen gaven hem zijn naam.' Wat er precies bedoeld wordt is niet helemaal duidelijk, het kan ook betekenen 'ze maakten zijn naam bekend'. Maar naamgeving kan een bijzonder moment zijn, en deze wordt soms aan een speciale dag gekoppeld. Hoe gaat de naamgeving van baby's in jouw familie en cultuur? Vertel er iets over aan elkaar.
- We voegen de naam van Obed toe aan de lijst met namen (bijeenkomst 1 en 2). Wat betekent zijn naam?
- Weet je nog dat Noömi zichzelf Mara liet noemen? (Ruth 1: 20) Ondanks haar bitterheid bleef ze bouwen aan een thuis en een toekomst met en voor Ruth. Wat of wie helpt jou om verder te gaan in moeilijke tijden? Bedenk verschillende dingen met elkaar en schrijf ze op om ernaar te kunnen kijken op een moment dat het nodig is.

Afsluiting

De volgende keer is de laatste bijeenkomst. Het is aan te bevelen om aandacht te besteden aan een gezamenlijke afronding en ook met elkaar te eten; samen eten verbindt! Organiseer met elkaar een maaltijd waarbij ieder een gerecht uit zijn/haar cultuur meebrengt (kleine porties!). Mocht dit logistiek niet haalbaar zijn, dan kan iets vergelijkbaars ook rond de koffie/thee. Maak met elkaar afspraken over wat jullie gaan doen ter afsluiting.

Sluit deze avond af met het luisteren/zingen van een lied van een van de deelnemers, of het lied '[Gebed om zegen](#)' en het uitspreken van een kort gebed.

Achtergrondinformatie bij het verhaal - voor de gespreksleider

Na het spannende hoofdstuk 3 lijkt dit hoofdstuk wat 'technischer' van aard. Er wordt uitgebreid in beschreven hoe Boaz, als rechtvaardige en vrome man, de zaken precies volgens de voorschriften afhandelt. Er mag geen reden zijn voor twijfel, want zowel zijn naam als die van Ruth moeten eervol blijven.

Boaz gaat naar 'de poort', want dat is de plek in de stad waar de stadsoudsten en rechters te vinden zijn, waar juridische overeenkomsten worden gesloten en waar recht gesproken wordt. Tien stadsoudsten is waarschijnlijk een vereist aantal om de afspraken rechtsgeldig te laten zijn, dus ook hier volgt Boaz de voorschriften.

Hij ontmoet er de man die ook familie van Noömi is, maar die in het verhaal verder geen naam krijgt. Dit is opvallend, omdat er aan de andere namen zoveel betekenis wordt gegeven. Meteen wordt duidelijk dat deze man niet van grote betekenis is voor het verhaal. Waar het nog om het land kopen gaat, wil de onbekende gebruikmaken van zijn rechten als mogelijke lossers. Maar als blijkt dat hij het ook van Ruth koopt en dat de naam van haar man verbonden is aan het land, weigert hij. Hij zou moeten kopen met eigen geld maar dat erfdeel gaat vervolgens naar een andere familie, dat wil hij zijn eigen familie niet aan doen.

Begrijpelijk. En het versterkt in dit verhaal nog eens de rol van Boaz als goede en loyale man die deze bezwaren niet beslissend laat zijn voor zijn keuze. Het gebruik van het uittrekken van de sandaal wordt eigenlijk in de tekst zelf al uitgelegd, de sandaal staat symbool voor bezit en wordt gebruikt om overdracht van bezit of recht te bevestigen.

Nu Boaz de enige nog is die als lossers kan optreden, pakt hij door en regelt meteen de koop van het land van Noömi en zijn huwelijk met Ruth. Ook hier zijn de stadsoudsten de rechtsgeldige getuigen van. Ze bevestigen zijn aankondiging en spreken een zegen uit (vers 11).

Rachel en Lea zijn de vrouwen van aartsvader Jakob. Uit hen is heel het volk Israël voortgekomen. Peres is een voorvader van Boaz en ook uit hem zijn veel nakomelingen geboren. De uitspraak is bedoeld als zegen van vruchtbaarheid. De zegenwens gaat in vervulling, want Ruth zal uiteindelijk de overgrootmoeder zijn van koning David, en uit de stam van David is Jezus geboren (daarover in de laatste bijeenkomst meer). Er mag wat betreft de schrijver geen twijfel over bestaan dat God in deze positieve veranderingen een rol speelt: 'de HEER liet haar zwanger worden' (vers 13). Hij blijft trouw aan wie hem zoeken.

Ook in dit hoofdstuk komen we weer terug bij Noömi. Want uiteindelijk heeft Noömi een zoon gekregen, zo stelt de tekst (vers 17). De zoon van Ruth en Boaz brengt betekenis in het leven van Noömi en levensvreugde. Zij is degene die hem verzorgt. Ook hier (vers 15) worden we nog een keer herinnerd aan de bijzondere relatie tussen Noömi en schoondochter Ruth. Ruth is 'meer waard dan zeven zonen.' Een boude uitspraak ...

Denk nog eens terug aan het verdrietige en sombere begin van het verhaal. En kijk dan nu naar de nadruk op levensvreugde en toekomst en handelingsperspectief. Een grote verschuiving van uitzichtloosheid, onmacht en wanhoop, naar hoop, perspectief en vreugde. Een verschuiving die ook onze eigen levens een sprankje hoop mag geven: God laat niet los wat zijn hand begon.

Bijeenkomst 6 - Hoe gaat het verder?

Samen eten!

Terugblik op verhaal, wat heeft je geraakt?, de Ruth en Boaz in de stamboom van Jezus, hoe gaan we verder?

Bijbelgedeelte: Matteüs 1: 1 t/m 6

Nodig: bijbels (laat deelnemers een eigen bijbel meenemen, maar zorg voor enkele extra exemplaren), flapover en stiften, voldoende prints van bijlage 5. En ook: de flappen ('oogst') van de eerdere bijeenkomsten.

Maaltijd

Mochten jullie als groep met elkaar eten, open de maaltijd dan met gebed en pak het programma pas op als de maaltijd afgelopen is. Zo is er tijd voor meer informeel contact. Wilt u zo'n maaltijd eens in breder verband organiseren, kijk voor ideeën en tips op kerkinactie.nl/deel-je-tafel.

Opening (bij start inhoudelijk programma)

Mocht het Engels toegankelijk genoeg zijn, luister dan met elkaar naar '[You say](#)' van Lauren Daigle. Een poplied dat veel mensen wel eens op de radio gehoord hebben. Maar weten ze ook dat het eigenlijk een geloofslied is? Zorg dat de [tekst](#) meegelezen kan worden via de beamer of op papier.

Past dit minder goed bij de groep, kijk dan bijvoorbeeld eens naar lied 833 uit het liedboek: 'Neem mij aan zoals ik ben', of kies een lied van een van de deelnemers.

Strekking van 'You say': voor God ben je waardevol, ondanks dat je jezelf zo vaak niet goed genoeg vindt. Daarvan gaan we ook iets ontdekken in de bijbeltekst van deze bijeenkomst.

Spreek een gebed uit als dit nog niet gebeurd is.

Ontmoeting en terugblik

- Hoe gaat het met je? We delen kort met elkaar hoe het met ons gaat.
- Denk eens terug aan het verhaal van Ruth - welk moment of gedeelte vond je het mooist? → Denk er even over na voor jezelf en schrijf het op (of teken het). Bedenk ook waaróm je dat deel zo mooi vindt. Daarna delen we het met elkaar.

Inleiding en vooruitblik

- Wie weet wat een 'stamboom' is?
 - Het is een manier om je familienamen op te schrijven in een schema, zoals op het papier in bijlage 5.

- Vul de stamboom een stukje in met namen uit je eigen familie.
- Misschien is er iemand over wie je kort iets wilt vertellen?

Lezen

We gaan lezen uit het Nieuwe Testament, uit het evangelie volgens Matteüs. Het evangelie ('goede boodschap') volgens Matteüs vertelt over het leven van Jezus, zijn geboorte, zijn publieke optreden en zijn lijden, sterven en opstanding. Kernpunt voor Matteüs is dat Jezus de Messias ('redder') is. Hij schreef zijn evangelie ongeveer in het jaar 80 na Christus, voor een kring van eerste christelijke gemeenten.

We kijken naar het stuk van de verzen 1 t/m 17.

- Wat zie je? Wat betekent het?
- Met elkaar lezen we Matteüs 1: 1 t/m 6.
- Het was gebruikelijk in die tijd om alleen de namen van mannen te noemen in het geslachtsregister, maar er komen vier vrouwen voorbij. Welke zijn dat?
- Deze vrouwen zijn 'vreemdelingen', ze komen niet uit het Joodse volk en staan toch in deze stamboom van Jezus vermeld. Wat zegt dat over vreemdelingschap?

Delen

Er is een rode draad in de Bijbel van God die zijn mensen niet loslaat. In Ruth en bij Matteüs lezen we dat het om mensen uit allerlei verschillende volken gaat. We mogen allemaal deel zijn van het verhaal van God en mensen. God wil onze God zijn, ook al zijn er momenten in je leven waarop je daaraan twijfelt of er niet veel van merkt, net als Noömi. Er komen ook momenten van nieuw begin en nieuw leven.

- Herken je in eigen leven momenten waarop je iets van Gods aanwezigheid hebt ervaren? Zo ja, wil je daar iets over vertellen?
- We zien in de stamboom van Jezus dat voor God niets onmogelijk is. Voor God zijn afkomst en imago niet van belang om deel uit te maken van zijn plan. Ons verleden hoeft niet onze toekomst te bepalen. Durf jij te dromen over de toekomst? Wat droom je?

Afsluiting

We zijn met dit dromen over de toekomst ook toegekomen aan een afronding van de bijeenkomsten over Ruth. Laten we nog een keer stil staan met elkaar en delen hoe we het hebben gehad.

- Hoe kijk je terug op de bijeenkomsten? Wat ging goed, wat kan er beter?
- Hebben jullie tips voor de schrijvers van dit materiaal?
- Hebben jullie ideeën voor eventueel vervolgmateriaal?
- Bespreek ook met elkaar of je als groep bij elkaar wil blijven komen en op welke manier. Samen een interculturele maaltijd organiseren in je gemeente? Kijk op kerkinactie.nl/deeljetafel.

Sluit af met een gebed

Neem er de tijd voor, zodat ieder die dat wil iets kan bidden (waar gewenst in de eigen taal).

Ga in een kring staan en zing elkaar vrede toe met onderstaand lied (drie keer, zodat iedereen uiteindelijk mee kan doen):

1. Vre - de wens ik je toe. Lief - de wens ik je toe.
2. Ze - gen wens ik je toe. Aan - dacht wens ik je toe.

1. Mo - ge God je be - hoe - den, leef met zijn lief - de. Vre - de wens ik je toe.
2. Dat er men - sen zijn met wie je kunt de - len. Ze - gen wens ik je toe.

Achtergrondinformatie bij het verhaal - voor de gespreksleider

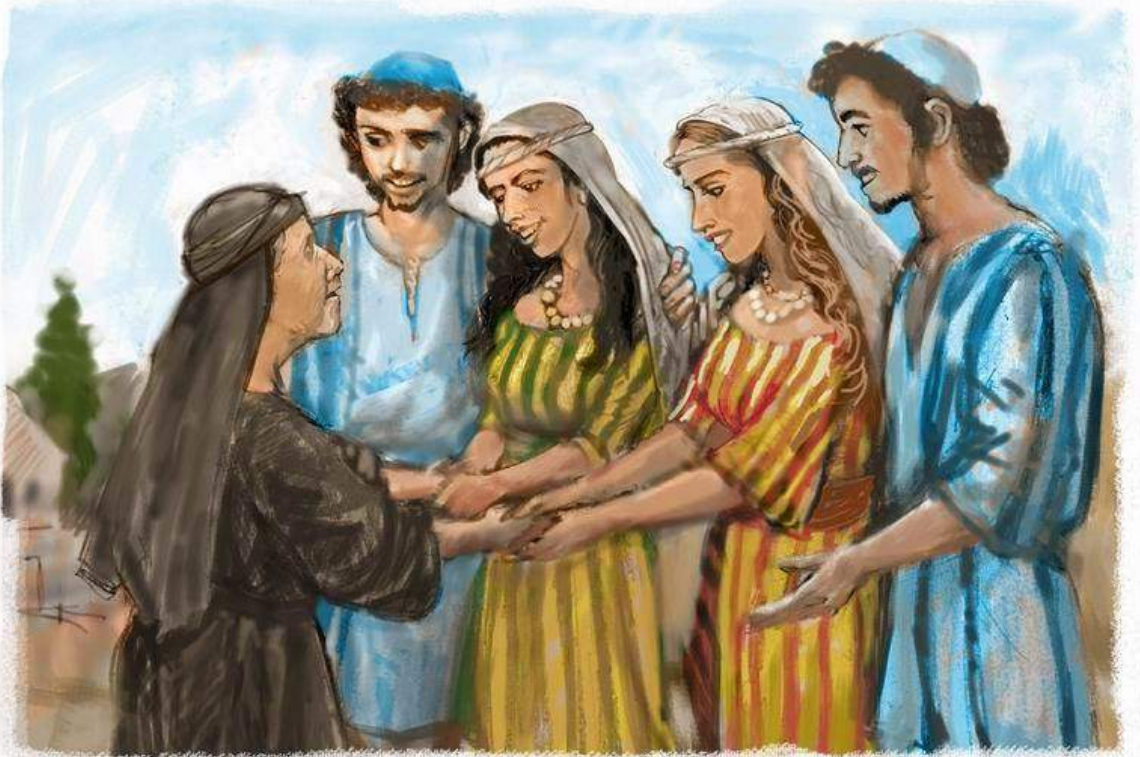
Deze bijeenkomst is er een van goed afronden én vooruit kijken. Dat symboliseren we ook door verder te lezen, in het Nieuwe Testament.

In de stamboom van Jezus komen vier vrouwen voor: Tamar, Rachab, Ruth en de vrouw van Uria (Batseba). Het is bijzonder dat zij genoemd worden, omdat over het algemeen alleen de namen van mannen werden vermeld. Van deze vier vrouwen zijn in ieder geval de eerste drie niet-Joods. Vanaf het begin zijn niet-Joodse mensen opgenomen in Gods heilsplan, zo lijkt Matteüs duidelijk te willen maken aan ons. Je hoeft je dus nooit te min te voelen om je afkomst. In Gods plan is plaats voor iedereen, en misschien juist wel voor degenen die door de maatschappij uitgesloten (dreigen te) worden. Dit kan een hoopvolle ontdekking zijn voor deelnemers in de groep, geef hier aandacht aan.

Voor wie verder leest dan vers 6, komt het rekenkundige aspect in de tekst naar boven. Matteüs noemt drie keer het getal 14 (2 x 7). Het gaat er niet zozeer om dat zijn opsomming rekenkundig klopt, maar hij wil benadrukken dat Jezus de vervulling is van de belofte die in het Oude Testament via Abraham aan het Joodse volk gedaan wordt, dat er een messias zal komen.

Neem de tijd deze bijeenkomst om met elkaar te bespreken of er een vervolg gegeven zal worden aan de bijeenkomsten of niet. Zo ja, maak het concreet. Wanneer, en wie doet wat? Zo nee, evalueer waarom dat zo is en neem goed afscheid van elkaar.

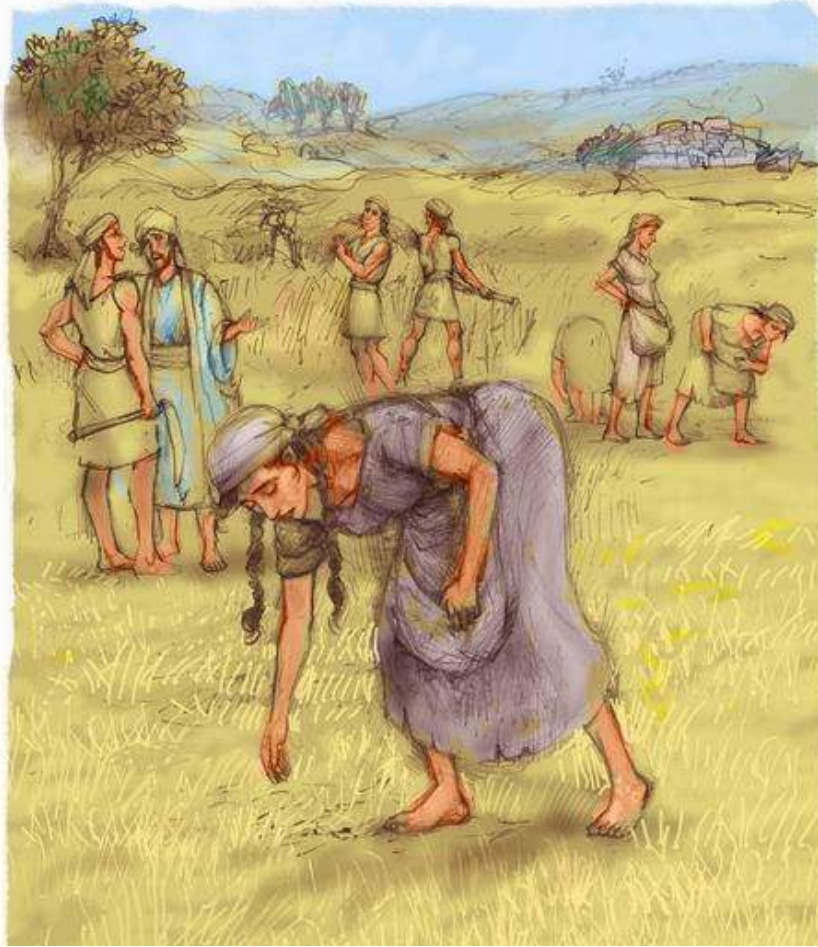
Bijlage 1 - Het verhaal in twaalf afbeeldingen (bij bijeenkomst 1)
(afkomstig van avikatz.net/bible/ruth/index.htm)

(vervolg bijlage 1)

(vervolg bijlage 1)

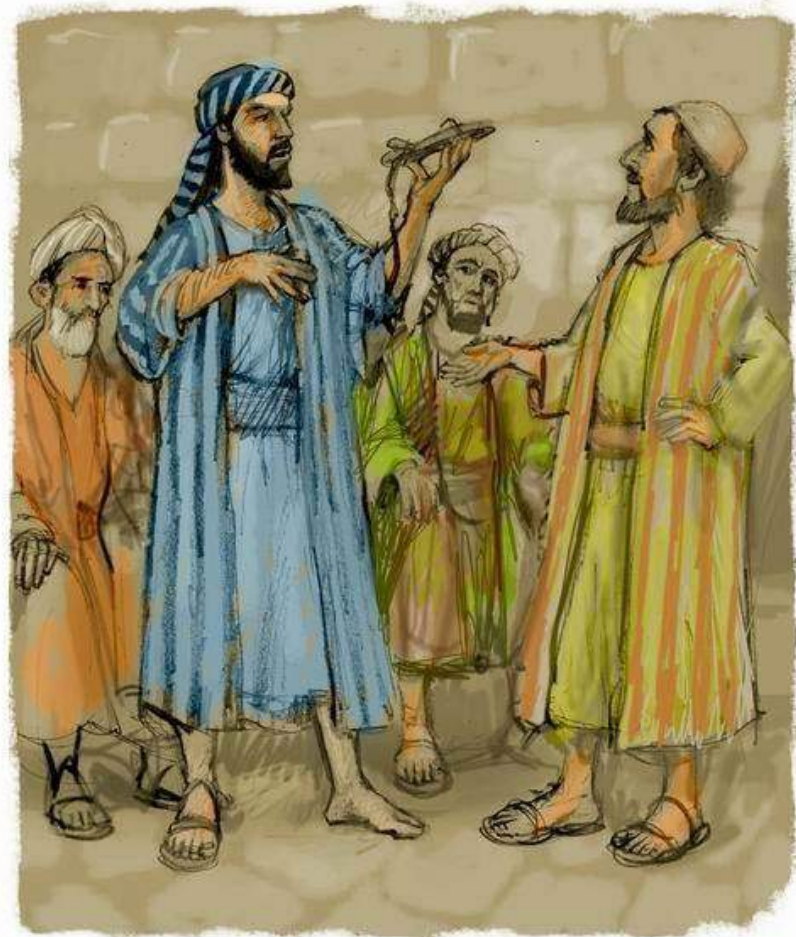
(vervolg bijlage 1)

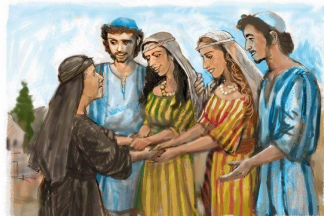
(vervolg bijlage 1)

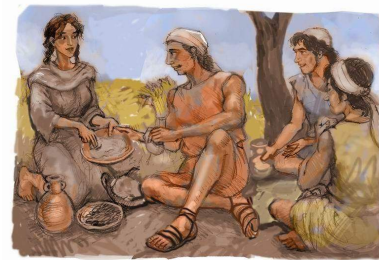
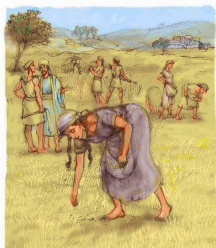
(vervolg bijlage 1)

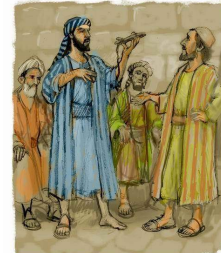
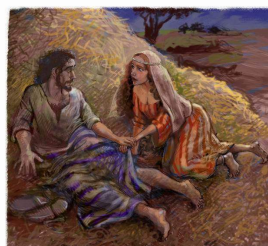
(Vervolg bijlage 1 - Spiekbriefje goede volgorde)

Noömi en Elimelech en hun twee zonen Machlon en Kiljon emigreren vanwege een hongersnood naar Moab. Daar groeien de jongens op en trouwen met Ruth en Orpa, twee Moabitische vrouwen. Helaas slaat het noodlot toe en overlijden zowel Elimelech als Machlon en Kiljon. Noömi blijft over met haar schoondochters. Na een emotioneel gesprek keert Orpa terug naar het huis van haar ouders. Ruth wil bij Noömi blijven en met haar mee naar Bethlehem reizen. Noömi keert terug, nu is het Ruth die emigreert.

In Bethlehem gaat Ruth aren lezen, om zo te zorgen dat er voldoende te eten is. Ze ontmoet de landheer: Boaz. Hij zorgt vanaf het begin goed voor haar, bij de maaiers krijgt ze te drinken en eten.

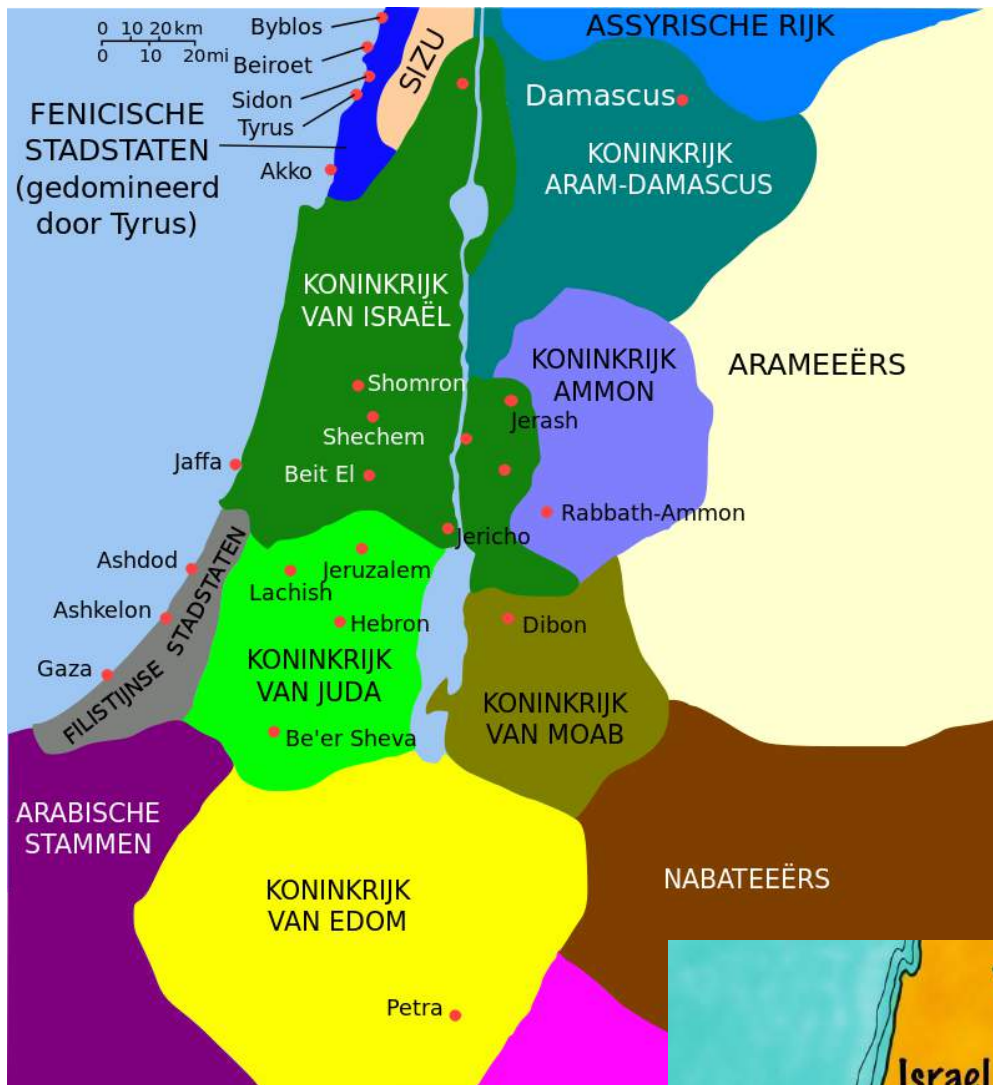
Noömi ziet hoeveel aren Ruth binnenbrengt. Boaz is familie en ze bedenkt een plan. Ruth gaat met haar mooiste kleren aan laat op de avond naar Boaz toe, en vraagt hem met haar te trouwen. Boaz regelt de zaken netjes en volgens de wet. De afspraak met een andere mogelijke lossers wordt bekrachtigd met een sandaal.

Nu is de weg vrij. Boaz en Ruth trouwen met elkaar en krijgen een zoon. Ook voor Noömi is er weer toekomst.

Bijlage 2 - topografie

Tip: neem een wereldbol of wereldkaart mee en zoek eerst samen Israël op (en eventueel ook het land waar elke deelnemer vandaan komt).

Bijlage 3 - Betekenis van de namen (met name bij bijeenkomst 2)

Elimelech: 'mijn God is koning'

Noömi: 'de lieflijke, de bekoorlijke'

Machlon: 'ziekte'

Kiljon: 'zwakheid, vergankelijkheid'

Orpa: verwijst waarschijnlijk naar een woord dat 'nek' betekent en duidt op het toekeren van de nek naar Noömi

Ruth: verwijst naar het woord 'vriendin' of het woord 'troost'

Boaz: 'in hem is kracht'

Obed: 'dienaar'

Bethlehem: 'huis van brood'

N.B. Let op hoofdstuk 4: 1 - de man die als eerste recht had om het land van Noömi te kopen is eigenlijk niet van belang als persoon. Zijn naam wordt dus ook niet genoemd in dit verhaal waarin namen zo'n cruciale rol spelen.

Bijlage 4 - Stef Bos - My land is jou land (Farsi vertaling door Masoud)

سروده روت

من اینجا یه غریبه هستم

من سرزمینم را ترک کرده ام

من از مسیر تو عبور کرده ام

من خط تو را دنبال کرده ام

تو گفتی که برگرد برو

بخاطر من به سختی نیافت

ولی تو بخشی از من هستی

چطور میتونم بدون تو برم

من میدونم که آینده نا مشخصه

و اطرافمون تاریکی هست

و میدونم که برای این سفر طولانی

از صحرایی باید عبور کرد

از صحرایی باید عبور کرد

ولی سرزمین تو سرزمین منه

قوم تو قوم منه

زبان تو زبان منه

خدای تو خدای منه

و رویای تو رویای منه

مسیر تو مسیر منه

آینده تو آینده منه

قلب تو

قلب منه

قلب منه

میدونم که قوم تو میترسن

برای ما چه راه دیگه ای هست

من باید پل هایی بسازم

برای جاهایی که پر تگاه هست

من باید در آرزوی بازگشت باشم

وقتی که باد زوزه می کشه

وقتی از سمت جنوب

از سرزمینی که متولد شدم میاد

اما من باید قوی باشم

و گوش هامو ببندم

چون میخوام کنار تو بایستم

اگرچه این خیلی سخته

اگرچه این خیلی سخته

چون سرزمین تو سرزمین منه

قوم تو قوم منه

زبان تو زبان منه

و خدای تو خدای منه

و رویای تو رویای منه

مسیر تو مسیر منه

آینده تو آینده منه

قلب تو قلب منه

سهم من سهم تو هست

نان من نان تو هست

زندگی تو زندگی منه

مرگ تو مرگ منه

وقتی تاریکی میاد

و مردم تو از من دوری میکنن

من باید بهشون محبت کنم

تا وقتی که کینه ها از بین برن

تا وقتی که کینه ها از بین برن

چون خونه تو خونه منه

ناراحتی تو ناراحتی منه

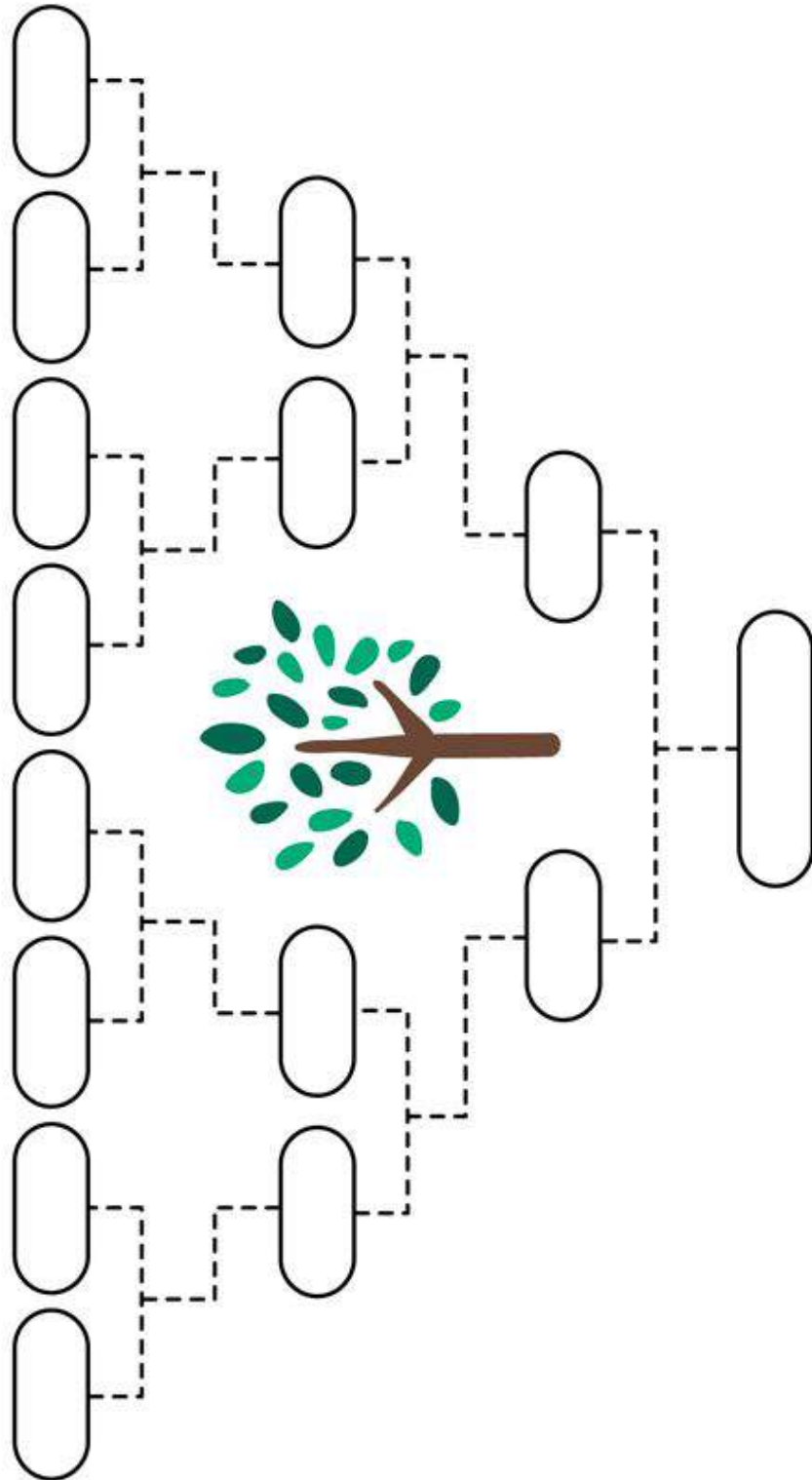
سکوت تو سکوت منه

سرزمین تو سرزمین منه

سرزمین منه

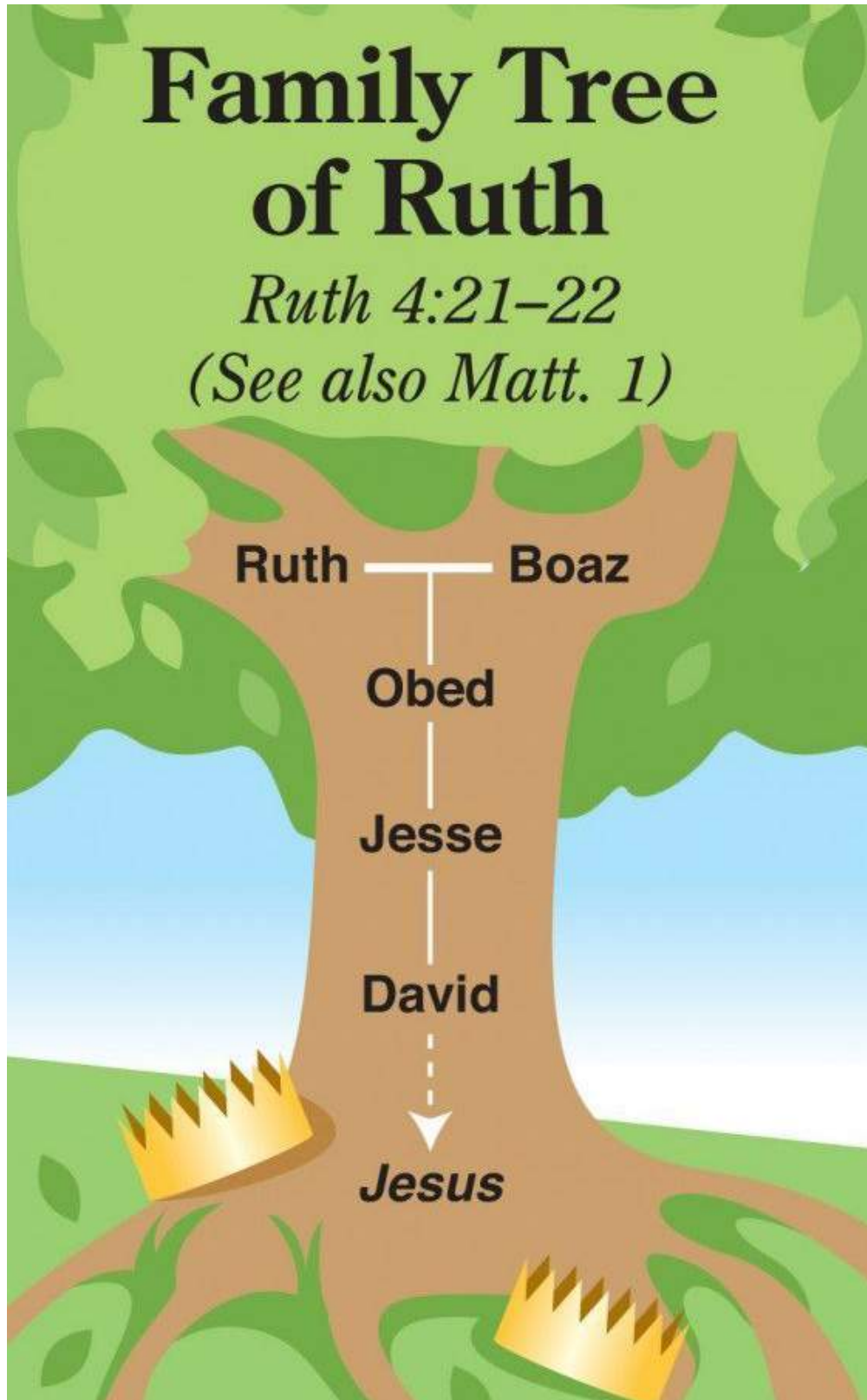
Bijlage 5 - Stamboom (bij bijeenkomst 6)

Family Tree

Bijlage 6 - Stamboom Ruth

(Bron: thequickviewbible.com)

Bijlage 7 - De Oosters- en Oriëntaals-Orthodoxe kerken en het verhaal van Ruth

In Nederland behoren meer dan 200.000 christenen bij de orthodoxe stroming. Wanneer we bijbellezen in een multiculturele groep kunnen we deze christenen ontmoeten. Ook zij zijn natuurlijk welkom bij onze multiculturele bijbelleesgroep. Belangrijk is dan wel om iets over hun achtergrond te weten.

De [Stichting Orthodoxe Kerk in Nederland](#) schrijft op haar website:

De Orthodoxe Kerk is samen met het rooms-katholicisme en de kerken van de Hervorming een van de drie hoofdvormen van het historisch christendom. De aard van de Kerk is zowel spiritueel als onuitsprekelijk; zij is essentieel 'leven in Christus'. De Orthodoxe Kerk ziet zichzelf als de ene, heilige, katholieke en apostolische Kerk. Het woord Orthodox verwijst naar zowel 'juiste aanbidding' (doxa) als naar 'rechte leer' (dogma). Beide aspecten, zowel de eredienst als een getrouw getuigenis van Gods openbaring, zijn erg belangrijk voor Orthodoxe christenen.

Wij schrijven 'Orthodox' met een hoofdletter ter aanduiding van een van de drie grote stromingen binnen het christendom (naast de Rooms-Katholieke en de Protestantse). Dit om verwarring te voorkomen met het bijvoeglijk naamwoord 'orthodox' dat ook gebruikt wordt om bepaalde groepen protestanten of Joden aan te duiden en vaak de bijbetekenis 'conservatief' heeft - Orthodoxe christenen beschouwen zichzelf als traditioneel, maar niet per definitie als conservatief.

Eén Kerk, veel culturen

De ene Orthodoxe Kerk heeft altijd opengestaan voor de culturen van de landen waar zij zich bevond. Zo ontstond een grote rijkdom aan talen, gebruiken en stijlen, die aan elke lokale Orthodoxe Kerk een heel eigen kleur geeft. Toch zijn ze samen één; de Grieks-Orthodoxe, de Russisch-Orthodoxe en de Roemeens-Orthodoxe Kerk zijn allemaal deel van de ene Orthodoxe Kerk. Ook in West-Europa en Amerika bestaat er grote verscheidenheid. Afhankelijk van de behoeften van gemeenschappen worden zowel 'traditionele' als moderne talen in de kerk gebruikt. Veel parochies in Nederland hebben ook kerkdiensten in het Nederlands.

Bijbellezen

Deze Orthodoxe christenen lezen de Bijbel in hun eigen kerk en thuis aan de hand van een vast Orthodox jaarschema. Deze is gebaseerd op de Orthodoxe kerkelijke kalender. Het [leesrooster van de Koptisch-Orthodoxe kerk](#) geeft voor iedere dag een lezing. Via een app kan men de dagelijkse lezingen uit de Bijbel verrichten. Voor Orthodoxe christenen is het lezen van een bijbelgedeelte in zichzelf al belangrijk. Het is een daad voortkomend uit geloof in God. Het wordt ook ervaren als een vorm van gebed. Door het lezen van de Bijbel spreekt God zelf, daarom dient zo'n lezing ook met eerbied te worden gedaan.

Een reflectie op het bijbelgedeelte of een gesprek over een bijbelgedeelte is minder gebruikelijk. In de kerk houdt de priester of een andere voorganger een preek over de evangelielezing van die zondag. Aan kinderen en tieners worden in de catechese de bijbelverhalen op hun niveau verteld.

Na de Bijbel en de bijbelverhalen zijn de verhalen over en van kerkvaders en andere heiligen belangrijk.

Bijbelboek Ruth

In het onderwijs aan kinderen en tieners is het verhaal van Ruth dikwijls favoriet. Vele volwassenen zullen Ruth kennen vanuit deze vertellingen. Bij de vertelling wordt duidelijk gemaakt hoe belangrijk de keuze van Ruth is, dat zij getuigt van geloof in God en moed. Dat Boaz als een echte verlosser optreedt. Dat Ruth een voorbeeld is in de zorg voor haar schoonmoeder Noömi. Daarin is de typologie van het bijbelboek Ruth heel belangrijk. Het boek Ruth heeft een zinnebeeldige, profetische betekenis.

Boaz ('in hem is sterkte') is als Verlosser een voorafbeelding van de grote Verlosser, Jezus Christus. Jood (Noömi) en heiden (Ruth) vinden samen rust bij hem.

Ruth ('vriendschap, vriendin' of 'verzadigd, tevreden') is het type van de bruid, de gemeente van Christus.

De hier getoonde icoon van Noömi en Ruth wordt gebruikt in de Koptisch-Orthodoxe Kerk. Duidelijk is Ruth als bruid te zien. Noömi en Ruth kijken vertrouwend naar God omhoog en in hun handen het kruis symbool voor Jezus de grote Verlosser.

In het leesrooster van de Orthodoxe kerken krijgt het bijbelboek Ruth een plaats in de dagelijkse lezingen na Pinksteren.

Een boek voor wie meer wil weten over Orthodoxe christenen in Nederland: dr. Jaap van Slageren, *Wijzen uit het oosten, uit zo verre land. Oriëntaals-orthodoxe Kerken In Nederland*, mei 2016. ISBN:9789050470537

